

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgypor: a
La
6959
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERESZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

Soha nem remélt jó érzet!
Nyári gummiczipők.

Párja barnában vagy fekete-ben
1 ft 60 kr. A lábtalp hooz-
mértéke teljesen elegendő. Után-
vételel küldi. 7736
F. NASKE
Prága, Pótló 41.

Párisi hajápolási szerek!

Viola hajfátalító-tél. Teljesen ártalmatlan
kifűző hatással.
1 üveg ára 1 korona.
Viola hajszesz. szúrja ki, mert is ennek
alkalmazásával a haj törékenységre nem kell
tartani.
1 üveg ára 1 korona.
Viola Tanno-chinin-pomádé. A haj ápo-
gató kifűző hatással gyógykezelés.
1 tégelynek ára 1 korona.
Viola antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér. 8215
Viola antiszeptikus fogviz. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható:
az „Arany kereszthez.”

GEML-féle gyógyszerárban
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

NINCS CUKORKA KÖHÖGÉS ÉS REKEDTSÉG ELLEN

mely olyannyira ajánlja lett az orvosoktól,
mely olyannyira bevált,
mely olyannyira elismerve lett,
mely olyannyira be van vezetve,
mely olyannyira ma is tartalmu,

mely oly nagy elismerésben részesült császárak,
királyok, hercegek részéről és ki lett tényleg
arany- és ezüst-érmekkel; mely olyannyira any-
tulajdonságainál fogva legjobb eredménytel
használtatik, miről ezekre menő elismerő nyil-
latkozatok adnak tanúságot, köztük orvosi szak-
tekinélyektől és mint

HOFF JÁNOS MALÁTA-CUKORKAI

Egy doboz ára 10 kr., egy zacskó ára 30 kr.
Kapható az összes gyógyszerárban, drogna-, csomaga-
és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos fős-
raktár:
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerár
BUDAPEST, Király-utca 12. sz.

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort

Készítő Serravallo gyógyszerész. Triestben.
Pompás írá, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák.
Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni.

**Kwizda féle
Korneuburgi
marha táppor**
Baromgyógytan-, étrendi szer lovak, szarvas-
marhák és juhoknak. 8171
45 év óta a leg többi állatállomány használatában, étvá-
gy- és emésztés-nél, teheneknél a tej javítására és a tejered-
mény növelésére. Ár: 1/2 doboz 70 kr., 1/2 doboz 35 kr.
Valódi csak a fenti védjegyvel. Főraktár: Magyarországi kizárólagos fős-
raktár: **Jósef** gyógyszerár Budapest, Király-utca 12. sz.
Franz Joh. Kwizda cs. és kir. osztr.-magyar és
román kir. udvari szállító,
kerületi gyógyszerár Korneuburg, Bécs mellett

CACAO
SUCHARD

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem
szembölcs és talp, valamint a sarok bőr-
keményedései, to-
vábbá mindenféle
bőrelszarusodás,
ellen. A hatás-
ért jótállás
vállal-
tatik.
Köz-
ponti
székhely
raktár:
SCHWENK L.
gyógyszerész
MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha min-
den használati utasítás és minden
tapasz a mellétes védjeggyel és
aláírással el van látva, azért is erre
ügyelni kell. — 1 doboz ára 60 kr.
Videkre 80 kr. előzetes beküldése mellett bérmentve.

Magyarországi főraktár:
Török József gyógyszer. Budapest, Király-u. 12.

HAJFESTŐ FÉSŰ
(Hoffer-féle szabadalom, Berlin S.O. 36.)
Ösz vagy vörös haj előkészület nélkül
valódi szőke, barna vagy fekete színre
való festőre. Teljesen ártalmatlan. Évekig
használatos! Darabja 2 ft. Ausztria-Ma-
gyarország részére szállítja **Vértessas-gyóg-
szeria** Lugoson, Magyarország. 8235

SIEMENS és HALSKE

Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.

Készít:

villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket
városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.

Elektrolitikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.
Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékhanyagokat, kábeleket, iv-
és izzó-lámpákat.

Távíró- és távbeszélő-készülékeket. — Mérő-készülékeket.
Vasúti váltó-biztosító berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket.
Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.

Világító testeket. Világító testeket.

Patyi Testvérek Butor-áruháza.

Budapest, kerepesi-ut 9/a., földszint és I. emelet, Pannónia szálló mellett.

Nagy választék, kizárólag szálló hazai gyártmányú asztalos és saját készítményű kár-
tyozott butorokból, minden versenyt és hirdett árakat felülmúló olcsó árakon. Teljes
lakásberendezések, nyaraló, fürdő- és szálloda-butorok 2 évi jótállás és felelősség
mellett szállítanak.

Tévedés elkerülése végett cégünkre és címünkre figyelni kérjük. Díszes butor-album
1 ft beküldése mellett bérmentve küldetük meg. 8214

**Foulards-
Selyemkelmék**
a legválogatottabb színárnyalatokban, utólrhetetlen vá-
lasztékban, valamint fekete, fehér és színes selymek a
jó viselhetőségért irásbeli jótállással. Közvetlenül eladás
gyári áron, egyes ruhákra is porto- és vámmentesen a
házhöz szállítva. Ezer meg ezer előismerő levél. Minták
postafordultával.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkeltető-gyárak szövetsége Zürich. 7781

Palais hajfijító
használatával a megoszult haj
eredeti színét nyeri vissza.
A fejbőr nem festi, a ruha-
neműn foltot nem hagy, többi
előnye, hogy a hajszálakat
erősíti és hogy teljesen ár-
talmatlan. Egy üveg ára 1 ft.
Főraktár Budapest: **Petri**
Otto gyógyszerárban,
I. Attila-körút 47. Kap-
ható: **Váci-körút 66. sz.,**
**Nádor-utca 3. és Király-
utca 36. szám alatti** gyóg-
yszerárakban is. 8190

**Dr. Lengyel Frigyes-féle
Nyirfabalzsamot**
elnyomni, a legjobb bizonyíték te-
szi, hogy itt egy valódi, a természet
által nyújtott szőlőszőlő van szó. Ezen nyirfabalzsam
egy sajátos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján pra-
paráltak és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék
hatása, hogy a bőr felső rétegeit lassankint le-
hántja és az által az alsó tisztított bőr fiatal
szinben és üdőségben jön napvilágra, megszüntet
mindennemű kiütést, szeplőt, vörös foltokat és
anyafoltokat, simítja a ráncosbőrt és a himlő-
helyeket lassankint teljesen eloszlatja és az
arcbőrnek üde és egészségeseget színt kölcsönös.
Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 ft 50 kr.
A nyirfabalzsam hatásának támogatására **Dr. Lengyel**
Frigyes-féle 8209
Benzoe szappan
ajánlatos. Egy darab ára 50 és 35 kr. Raktáron minden
jobb gyógyszerárban. Főraktár Magyarország részére **Török**
József gyógyszerár Budapest, Király-utca 12.

Saját készítményű 7920
Kötőárak, színegek, szákok, ponyvák. Torna-
eszközök függőágyak és mindennemű hálók
ipartelepe. Val. angol Foot-Ball és Lawn
Tennis játékok gyári raktár.
SEFFER ANTAL
Budapest IV., (Károlylak-
tanya) Károly-utca 12.
Videkre árjegyzék szerint.

25. SZÁM. 1899.

BUDAPEST, JUNIUS 18.

46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI ÚJSÁG és / egész évre 12 ft
POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt / félévre — 6

Csupán a VASÁRNAPI ÚJSÁG / egész évre 8 ft
félévre — 4

Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK / egész évre 5.—
félévre — 2.50

Külföldi előfizetésekre a postailag
meghatározott vitélőj is csatolandó.

VELASQUEZ

SZÜLETÉSÉNEK HÁROMSZÁZ ÉVES ÉVFORDULÓJA.

A Z ARCKÉPFESTŐK két kimagasló képviselője,
a németalföldi Van Dyck és a spanyol Velasquez egy és ugyanazon évben születtek s
ezért pár héttel azután, hogy kegyelelesen emlé-
keztünk meg a nagy Van Dyck születésének há-
romszázados évfordulójáról, most spanyol ver-
senytársának arcképét mutatjuk be, ki nem ki-
sebb alak a művészettörténelemben, bár egymás-
sal semmi összeköttetésben nem állottak s mind-
kettőnek önállóan fejlődött tehetsége egymással
sok tekintetben eltérő módon nyilvánkozott.
A két nagy festőt egymással szembeállítani nem
lehet, de bizonyos, hogy mindkettő az arckép-
festésben mutatkozott legnagyobbaknak, s e tekin-
tetben más világhírű társaikkal, minők Holbein,
Rembrandt, Murillo, mindkettőt egyenrangu-
nak kell tartanunk. Murillo, ki szintén Sevillá-
ban született s Velasquezzal egyidejűleg kép-
viseli a spanyol festészet virágzó korának
csúcsponyját, egészen más alak, mint Velasquez.
Ő a spanyol mystikus, ábrándos és vallásos ke-
délyt tükrözteti vissza munkáiban, Velasquez
ellenben tetőtől talpig realista és kiváló tech-
nikus, ki a színezésben is mesteri fokra emel-
kedett.

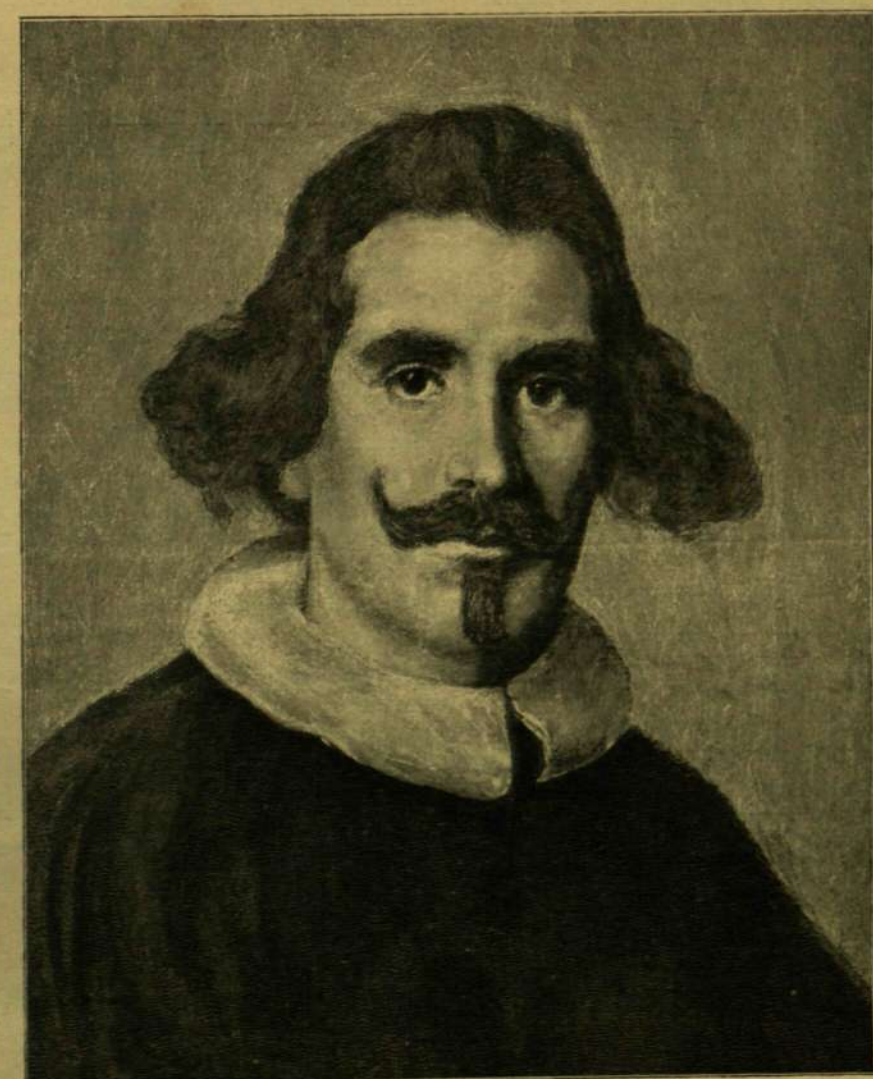
Velasquez 1599 június hó első napjaiban szü-
letett Sevillában előkelő szülőktől. Teljes neve
Don Diego Rodriguez de Silva Velasquez. Saját-
ságos módon anyja után van beírva az anya-
könyvbe, valószínűleg a szülők akaratából, mivel
atyjának családi neve: Silva, idegen hangzásu
volt, mert ősei kevéssel előbb költöztek be Sevil-
lába, míg anyjának családja, a Velasquez-család,
a város legelőkelőbbjei közé tartozott. A tehetsé-
ges fiút szülői kezdetben tudósának szánták, de
midőn kiderült hajlama a festészethez, az idősb
Herrera festő-műhelyébe adták, honnan azon-
ban csakhamar Pacheco-hoz ment, kinek állan-
dóan tanítványa maradt, s 1618-ban veje is lett.
1622-ben került először Madridba, hol Tizian
remekművei, első sorban V. Károly lovas kép-
mása, rendkívüli hatást tettek rá. Ezentúl igen
rövid megszakításokkal állandóan ebben a város-
ban maradt csakhamar kedvence lett IV. Fülöp
spanyol királynak, ki őt egymás után nevezte ki
udvari festőnek, udvarnagynak s a Sant-Jago
lovagjának. Mint udvari tisztviselő ismerkedett
meg többek között az akkor követi minőségben
itt tartózkodott Rubenssel s igen szoros barát-

ságot kötött vele, bár mindkét művész teljesen
megtartotta önállóságát és művészi irányát.
Rubens buzdítására ment el Velasquez 1629-ben
Olaszországba, hol másfél évig tartózkodott, s a
hova 1648-ban ismét visszatért s ekkor majd-
nem két évet töltött Rómában részben azért is,
hogy a spanyol udvar számára ó-kori szobor-
műveket és művészi tárgyakat vásároljon.

Olaszországi útjai határozott korszakokat
alkotnak a Velasquez művészi alkotásaiban.
Az előtt még a spanyol realista festők hagyó-
mányos irányát követte, képeiben sok a sötét
árnyék, az alakok mintázása rendkívül gon-
dos, de nincs elég levegő rajtuk. Később
technikája biztosabb lesz, a sötét árnyékokat

világos színek váltják fel, az alakok kemény
mintázása enyhül, és kiemelkednek a levegő táv-
latából. Midőn végre másodsor tér vissza Olasz-
országból, valódi mesterként új módon mu-
tatkozik; alakjai csaknem elvesztik ugyan testi-
ségüket, de azért a lágy levegőben plasztikusan
domborodnak ki, s e mellett látszólag egész
könnyedén odavetett ecsetvonásokkal távolról
a legnagyobb, a legmegkapóbb festői hatást
éri el.

Velasquez igen szorgalmas művész volt, s
művei száma rendkívül nagy. A fennmaradtak
nagyobb és legbecesebb darabjai azonban
Spanyolországban maradtak, s különösen a
madridi Prado-muzeum az, hol őt leginkább

VELASQUEZ. — SAJÁT FESTMÉNYE A RÓMAI KAPITOLIUMI KÉPTÁRBAN.

AZ IVÓK. — RÉSZLET VELASQUEZNEK A MADRIDI MÚZEUMBAN LEVŐ FESTMÉNYÉRŐL.

lehet tanulmányozni. Rómában, Bécsben, Londonban, Drezdában, s még egy pár más múzeumban aránylag kevés kép van tőle. A budapesti Országos Képtárban egy lovat ábrázoló festmény van a mester műterméből.

A képek nagyobb része a spanyol udvarra vonatkozik. Körülbelül 36 éven át élt az udvar körében, számtalanszor lefestette a királyt, a királynét s a főtisztviselőket, igen gyakran lóháton vagy vadászuhanban, rajzolt udvari jeleneteket s megfestette többek között a király törpéjének és bohócának arcképeit is. Legjelentékenyebbek ezek közül IV. Fülöp (vadászöltözetben), Ferdinánd bíboros osztrák főherceg és Mária Anna királyné arcképei. De talán mindezeket felülmúlja X. Leo pápa arcképe, melyet második olaszországi tartózkodása idején készített s mely jelenleg Rómában a Doria-képtárban van s annak egyik első nevezetessége. Az arcképeken kívül híres képei a madridi múzeumban levő nagy történelmi festmény Breda várának átadásáról, Mária megkoronázása és Krisztus a kereszten. Említésre méltó, hogy e két utóbbi, mint más vallásos tárgyú festményei is, határozottan realiztikus irányúak s a technikai virtuozitás erejével hatnak.

Velasquez boldog, nyugodt életet élt az udvar körében. Honfitársai már életében elismerték nagyságát s hódolatukat gyakran fejezték ki iránta, bár külföldön inkább csak a mult század vége óta lett neve általánosan ismeretes. 1660-ban augusztus 6-án hunyt el Madridban, melynek lakói ma szomorú politikai viszonyaik között is nagy lelkesedéssel ünneplik meg világhírű honfitársuk születésének 300-adik évfordulóját.

KOSSUTH SZOBRÁNÁL.*

Az én apám szegény jobbágy-gyerek volt, Engem szó illet ennél a szobornál. A hol Kossuth áll: nektek ez a hely Csak kegyelet; — nekem oltár! Az ő nevét imádságomba szóni, Örökségképpen hagyta rám apám... Ti csak vétkesnétek, de engem Isten Megverne, ha holtig nem áldanám!

Mi szenteket nem imádtunk, de mégis Állott egy szent kép a szobánk falán. Ott az alatt templomoztunk mi ketten, Én, meg egy öreg közhonvéd: apám!

* Szavaltta szerző a maros-vásárhelyi Kossuth-szobor június 11-iki letelezési ünnepén.

Hallgattam a meséit áhitattal, Óh, mert milyen mesék voltak azok! Rágondolok, s arozom ma is kigyúl rá, Szemem ma is könyben ragyog!

Egy hőse volt ez édes, szent meséknek, Egy ragyogó, tündöklés alak; A ki — csodák csodája — én előttem, Míg olyan mesésen nagy maradt. Sőt egyre nőtt! S fog nőni még, tudom jól, A fiaim, unokáim szívében... Míg csakugyan mesévé válik egyszer, Valami törpebb kor szemében!

Kossuth Lajos, nemzetem Messiása, Nem szobrok tartanak fönn tégedet. Népedbe, melynek öntudatja lettél, Olvadt át a te életed! Szívünket ha tisztább tűz gyújtja lángra: Önkénytelen read emlékeztünk, S karunk a míg irtózik majd a lánczótól: A te néped leszünk!

És nemzedékről nemzedékre élz Te! És hívni fognak: hazaszeretnek; A szabadság bujdosó csillagának, Ki az utat jelölöd nemzetednek! — Kesergő honfi-nóták dallamában Sírjz majd velünk a szomorúbb napokban... Ha elfásulnánk: ébresztőnk leszsz. Zászlónk: a harczi viharokban!

... Hirdesse más lángelméd ragyogását, Tudósok írják ezt le száz alakba, S zengő szavad csodálatos hatalmát, Mely egy világot bűvölt ámulatba! — Az én szívem úgy hadd lángoljon érted, Óh, nekem úgy légy mindörökké oltár: Mint a ki a népet öledbe vettde, S az elnyomottak pártfogója voltál!

Egyenlőség, testvériség, szabadság, Ime: itt áll leghűbb apostolod! Fajszertet, hajthatlan férfi-jellem, Ime: diadal-oszlopod! S mi epigonok mértékül e multat, Míg mánkra fogni csak reszketve merjük: Szemünk e fénybe vész, s magyar nevünket Kossuth Lajosért büszkébben viseljük!

És ha veszélyben lesz majd a haza: Ne féljete, Kossuth fog még «üzenni». És megmozdul rá egész Magyarország... Látom a táborot egybeseregelní! — A harcmoraj idecsapokd, e tégis, S az ércz-Kossuth s Bem apó összenéznek... «Tábornokom, bántják a székelyt, Vége a pihenésnek!»

És átkiáltják Segesvárra e szót, Túl a hegyeken, át Eresztevénybe... S új élet száll Erdélyben fűbe, fába, És új: minden székely legénybe! Kossuth száll az Alföldet lelkesíteni. Gyermek, agrok állnak csatarendbe... Űgy, úgy vörössapkasok, csak előre! — Sohsem fogy el a Kossuth «regementje»!

Óh, tündérrege-színű nagy idők ti, S te legnagyobb alakja ez időknak, Ti vagytok a mi eltett dicsőségünk, Magvai a jövőnek! — Minek törtél Petőfi lantja össze? Te tudnál itt méltó dalt mondani... Én nem tudok, csak némán leborulni, Csak őket áldani!!

Szabolcska Mihály.

EZÜST TÁLAK.

Elbeszélés. (Folytatás.)
Irta Bodrogi Lajos.

III.

Este nyolcz órákor az urak már túlestek a vacsorán. Jókort fogtak hozzá, mihelyest Bánffy Dénesné átalöltözködött és urának tetsző fejedelmi pompában az asztalfőn helyet foglalt. Mellette Vitéz Ferencz felesége ült; alig tiz napos gyerekágyas, de halavány képéből már is tüzesen ragyog ki a szeme párja, a mint az uraknak udvarló hitvestársának lesi minden mozdulatját.

A hosszú, négyszögletű asztalt ugyancsak ki kellett húzni mind alul, mind fölül, hogy a sok vendég elférhessen mellette. Olyan hosszúra is nőtt, mint az ebédő palota. Fal mellőli oldalán bélelt padokon ülték az asszonyok, frajok rangszerint, szép diszes sorban. Vitéznél mellett Konez Boldizsár felesége ült, az unitárius püspöké; mindjárt e mellett Vitéz Gáborné, a «nagy porta» asszonya. Rajtuk túl spectabilis Pataki Istvánnak, a híres kolosvári professzornak a hites felesége és parancsolója foglalta el két asszony-ember helyét. Azután meg sokan, híres, nagy emberek asszonyai, leányai. Ki tudná neveiket mind elősorolni, mikor már a férfiakéra is rászállott az idők moha?

Eminnet az urak ülnek. Legfőnn, a felesége mellett, Bánffy Dénes. Az inasa, Pályik János áll mögötte és nagy kedvteliséssel teszi az ura kését, villáját vissza a hüvelyébe. Mert ez mutatta, hogy nagy urnak az inasa; a kisebb urak magukkal hordják az ebéd-készítést és úgy dugják vissza az oldalukról lógó hüvelybe. Konez Boldizsár, Vitéz Gábor, Pataki István, Vajda László, a fejedelem postása, de hogy merték volna ilyen czélra használni a hátok mögött álló inasokat! Azok csak arra valók voltak, hogy a kupákat töltsék tele a mázas fazekakban tartott jóféle ürmössel meg a bolondul a fejekbe szálló fenesi újbórral.

Mert az ó-bort az inasok itták akkor; annak a gőze lassabban száll fölére, hát az inasoknak hagyták. Hadd vésződjének vele.

Az asztal végén ült a boldog apa: Vitéz Ferencz ő kegyelme. Vagy dehogy is ült: járt, kelt, sürgött-forgott egyre és nem fogyott ki a nagy kínálásból: «Egýék uram Kegyelmeitek!» De biz csak nem nyult már senki az ételhez, pedig ott állt az asztalon valamennyi fogásnak a bőséges maradéka. Ott párolgott még mindig a tormás disznóláb, káposzta lúdhussal, tehénhus polyekával, az illatos berbécs spékkel, disznóhús kaszáslével, csuka szürke leben, új-olvasztott hájban forralt pánkoknak tömémentelen serege, festett marczipánoknak, indiai templomokat utánzó pástétomoknak egész labirintusa.

— Már látom, hiába kínálom kegyelmeitek, — szólt végre csüggedetten Vitéz Ferencz. — Hát talán a krampampulét készítené el Nagyságod, ha már igazán vége a vacsorának.

Bánffy Dénes vig nevetéssel fogadta a kínálást. A jóféle fenesi nagy, vörös foltokban ült ki az arczára. Látszott, hogy duhaj kedvében volt, a mikor mód föltt tudta szeretni és gyűlölni az embereket.

— Jól mondom, komám, — felelt. — Ide hát azt az ezüst tálát!

Vitéz Ferencznek egyszerre csak csurgóra lógott a bajusza. Ellent kellett mondania a hatalmas urnak. Nagy szűkölve felelt:

— Egész nap vártam a tálra, de Bojtos ötvös még sem küldte el; pedig megígérte, hogy a felesége itt lesz vele estig.

— Hát csak az az egy van, a mit rendeltetek?

— Bizony csak az; azt is félve rendeltem, mert tudom, hogy megharagszik miatta a fejedelem ő nagysága. Hiszen az ezüst tál az ő privilégiuma...

— Eh, privilégiuma! Dehogy is az, — vágott a szóba Bánffy Dénes. — Nekem is lehet, ha neki van, meg nekünk is. Vagyunk mi olyan emberek, mint az a levis, nyalyas ember, a kinek nem fedelmi bot, de a felesége rokkája való a kezébe.

— Hallja, hallja püspök uram, — sügta Konez Boldizsár fülebe Vajda László, — hallja, hogyan veszíti magát ez az ember?

A maga sivitó, érdes hangján szólt be a társalgásba, közbe nagyokat simítva vörös, tuskés bajuszán:

— De hiszen a proverbium is úgy tartja, hogy a melyik erdélyi ember ezüst tálból eszik rántottát, hamar megcsömörlik tőle.

— Hiszen nem is rántottát: krampampulét ennénk — vagyis inkább innánk mink abból, — felelt Bánffy újra jókedvűen. — No hát adsa azt az ön tálát, jó lesz abból is. Inkább az én nyájasszonyom mellett óntálból, mint ama házi sarkány oldalán ezüsből.

Vajda László újra meglökte Konez Boldizsárt, a ki felérte észszel a kissé fájdalmas néma-beszédet. — «Még a fejedelemasszonytól se lehet meg, a ki pedig egyetlen védelmezője», susogta.

A szent római birodalom bárója pedig (jaj be sok irigye volt e miatta a ezime miatt) égett bort töltvén a tálba, azt megmélte, egynehány fűgét, mazsolás szőlőt egy marokkal tett közibe, meggyújtotta az égett bort és úgy keverte. A szesz halvány-kék lángra magasra lobogva, egybe olvadt a viaszgyertyák sárga fényével és halotti sápadtsággal vonta be a nagy úr orczáját.

A bor gőze nyugtalanította-e, vagy valami különös mondani valója akadt, elég hozzá, Vajda László hirtelen felállt, magához intette Konez Boldizsárt, és a szoba másik oldalához vonulva, sügta a püspök fülebe:

— Ihol milyen sápadt, mintha már levágták volna a fejét.

— Hát csakugyan, így concludáltattott?

— A liga seregei már utban vannak, itt van az egérfogó, — sügta Vajda László.

És hunyorgatott hozzá nagy gonosan.

— Ha meg talál is ugrani, mert bátor ember, sok cseledjével még ki is vághatja magát, az én gondom lesz, hogy ne Fejérvár felé fusson. Az ilyen édes szavu ember még kegyelmet is nyerhetne az országgyűléstől, vagy a fejedelemtől.

— Haj, haj! — sohajította püspök, — így bukik el a dölyfös, büszke ember. Ennekelte való időkben sokszor kértem, ne engedje meg, hogy az unitárius templom köré épített boltokat a város elvehesse. Ő akkor a vállát vonogatta és azt

felelte: «Édes püspök uram, én elhiszem, hogy kegyelmednek igazsága van a boltokkal, de mostani időkben minden meglehet.» — Bizony, most magam is a monó vagyok, hogy minden meglehet!

A nagy sugdosástól nem is hallották, hogy a krampampulét égetése közben még mindig az ezüst tálak körül forgott a beszéd. Vitéz Ferencz elmondta, hogyan vészett össze a fejedelem a Teleki Mihály ezüst tálai miatt a feleségével.

— Fejérvártól jártunk a mult hetekben, épen az ezüst tálak miatt Bojtoséknál, hát csak meséli az ötvös felesége, hogy a fejedelem ugyan-csak összecsapkodott, mert formás, gömbölyű, vig asszony ám — míg a fejedelemné sovány és melancholica. És kérdé tőle: «Bojtosné asszony, mit csinál az urad?» Amaz pedig megfelelt: «Nagyságos fejedelem, ezüst tálaknak a szélét aranyozza.» — «Ki számára?» kérdé a fejedelem. — «Teleki uram számára» mondá az asszony. A fejedelem erre, hiszen tudjuk hogyan szokta, fűjni kezdett, mérgeesen forgatta a golyóbis szemeit.

— Ilyenkor akárkinek a halálos szentenciáját aláírná a nagy, mihaszna ember — veté közbe Bánffy.

— Forgatta, mondom, a golyóbis szemeit, — folytatta Vitéz — és kitört keservesen: «Halod, feleség, mit csinált a bátyád? Én erdélyi fejedelem vagyok, még sincsenek aranyos szőlő tálaim; él az Isten, megérdemelné, hogy a nyakára kötéstem azokat a tálakat és úgy akasztatnám fel.

— Hahaha! — nevetett Bánffy; — a «kaparj kurtának» ugyancsak speiczenek lehetett akkor az állapotja. No, de hát nem ebben áll a kövér ló halála! De annyi esze — pedig sok van neki, — neki is lehetne ám, hogy a sok jóért egy-két ajándék-tállal megfizesse a fejedelemnek a nagy gráciáját. Éppen jó is, — tette hozzá vidáman, — hogy Bojtosné várjátok. Megveszem tőle, a hány tálát hoz, mind és a fejedelemnek ajándékozom. Hadd járjon neki ez a nagyságos titulusért.

Jókedvűen kavargatta az égő szeszt és kínál-gatta vele az asszonyokat. A gömbölyű fraj meg is égette a száját vele, azt szorongatta hát erősen.

— Leesókolom, ha fáj, leltem, — mondogatta nyájasszonyával. — Csak fél füllel hallgatta, hogyan boszankodott még mindig Vitéz Ferencz a Teleki fukarságán:

— Ő ad majd ajándékba ezüst tálakat, a ki még a józan eszt is cserébe adta egy-két kristály pohárért. Minap, hogy Apor Istvánnéknál ittak Fogarásban, a gazda egy kristályt borral megtöltvén, a pohárszékről bekéri és mondja: «En ezt arra köszönöm, a ki elfogadná; inná meg az borát, az kristályt tenné el magának». Arra mondja Teleki Mihály: «Héjába mesterkedel koma, mert én bort, jól tudod, nem szoktam inni...»

— És igazat mondtott, — szólalt meg a közben figyelmessé lett Bánffy; — az én tisztelt ellenfelem (mert tiszteltem az esze miatt, ha nem árulok is vele egy gyékényen) csak vizet iszik. Azt is jól megfőzik, aztán meghűtik jeges cseberben, úgy töltik kicsiny fa kortyában és azt adják be inni.

— Csak védelmezze kegyelmes komám uram azt a kaporit, — folytatta Vitéz Ferencz, — majd megcsalja még Nagyságos uramat is, ha úgy kívánja az előhaladása. Ha a legtöbb jó szót adja, akkor csalja meg legjobban. Csak pénzértéket nem ad senki fiának, még a fejedelemasszony végtisztességére sem adna, pedig vaj be sokat köszönhet neki. — De folytatom a kristályokról. No hát Apor István se teszi, se veszi, hanem így felel: «En uram kegyelmedet

nem kénálok, hanem azt, a ki tőlem elveszi». Erre mondja Nalácsi István: «Hoczeza, édes komám!» — megiszsa az bort, az poharat ki adja az maga inasának. Aztán más kristályt hoznak ki a belső házból, azt is borral megtöltvén, bé kéri Apor István, mondán: «Ki ezt a pohárt elveszi tőlem, igya meg az borát, tegye el az poharát». Akkor is újlag mond Teleki Mihály: «Héába mesterkedel koma, nem iszom bort». Nalácsi István pedig az pohárt elveszi, az bort megiszsa, kiadja az pohárt az inasnak...

— Képzelem, hogy dagadt a szeme az kopasz rókának, — sivitott a Vajda László hangja, és lökte megést oldalba püspök szomszédját. — Csak fűtsenek, csak fűtsenek, — sügta a fülebe.

Harmadik kristályt is bekéri Apor István, szintén úgy elköszöni, mondja Nalácsi István: «Hoczeza koma, elveszem én» — De erre már Teleki Mihály felugrik és mondja: «Ezt, Isten engemet úgy segéljen, nem veszed. Elég már a két kristály, add ide koma, Apor István, megiszom!» És meg is ivá a kristályt és az inasnak kiadta. És azután rendre kihozák a kristályokat, rendre kiivá és bevitte a várba a szállására. Rettenetes ivás volt ott aznap, úgy hogy a maga lábán haza nem mehetett, hanem hintóban vitték a szállására.

Bánffy elkomolyodva hallgatta a beszéd végét és hirtelen Vajda Lászlóra tekintett.

— Kegyelmed is Fogarason volt akkor. Ott tették szóvá a váradi basával való kontraktusomat. Akkor tanácsolhatta részeg fővel a fejedelemnek, hogy ne hagyja jóvá, a mit én az ország békesége miatt csináltam.

— Nem a kontraktus bántotta, hanem hogy Nagyságod csinálta, — felelt sunyi mosolygással Vajda László. — Azt erősítette, hogy Erdélyben csak egy fejedelem lehet és kontraktust csinálni csak annak van jussa. Azért is neheztelt ő kegyelmessége, hogy a fejedelem elcsapott bolondját magához vette. Mert udvari bolondhoz szintén csak a fejedelemnek van jussa.

— Ugy-e? — nevetett Bánffy. — Csakhogy a fejedelemeknek nemcsak jussuk, de szerencsétlenségök is, hogy bolondok veszik körül. Hé, bolond, móró, Zerkó! jó, hogy eszembe jutottál, — szólt sarkán fordulva, szólítsd elé az énekes inasokat!

Ki sippal, ki tárogatóval, ki kobozzal megjelentek az énekes inasok. Az egyik Magyarországról szaladt be, úgy vette őt Bánffy a védelmébe.

— No Gergely, monda neki, valami szomorú, hadd legyünk vigak!

Az énekes inas rágyújtott a nótára. Csend lett az asszonyok táborában is, úgy figyeltek a szomorú énekre. Mint mikor ledőlt vetések fölött fut végig a hideg szél, úgy éreztek, a mint hallgatták:

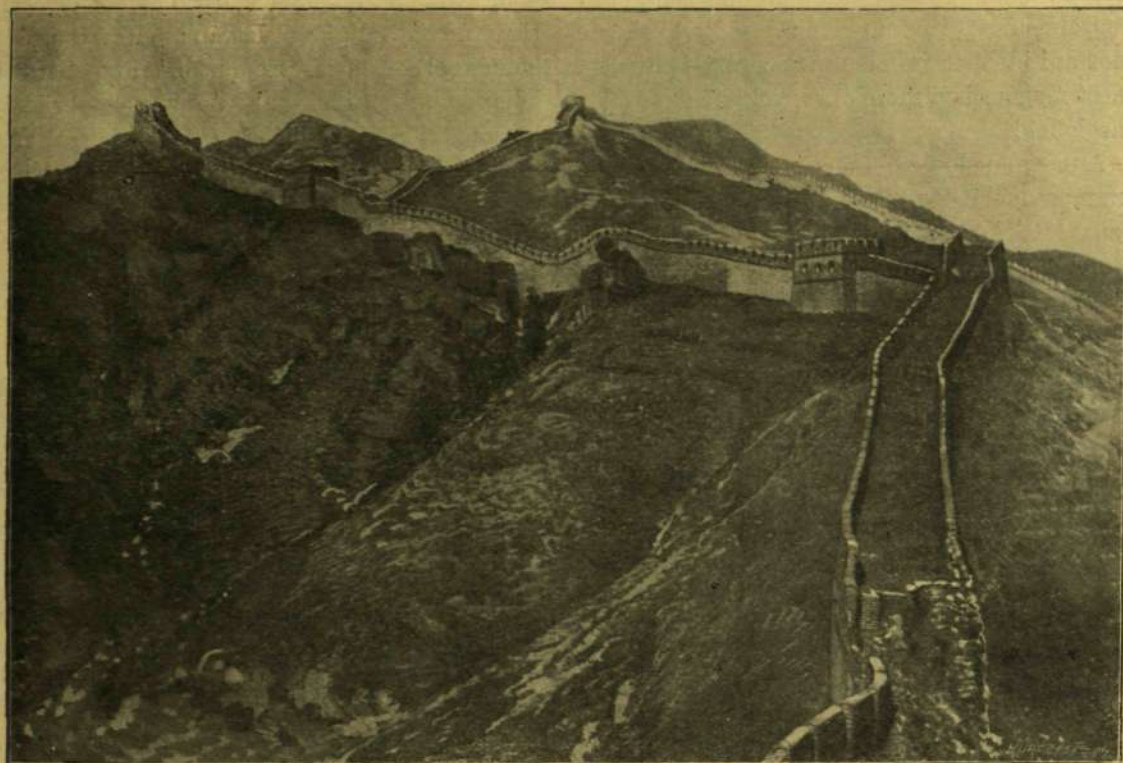
Avaron, erdőkön
Száguld paripáján;
Magyar is üldözi,
Német lábát veti:
Átok ül hazáján.

Nem volt ideje új versszakba kezdeni, mert nehéz ezüst kupa repült el a feje mellett.

— Ne ezt a nótát, ne a bujdosók nótáját, te ebláb, — kiáltott feléje éktelen dühvel Bánffy Dénes. — Hát nem tudod, hogy a bujdosókról danolsz, az én legnagyobb ellenségeimről? Másikat, ti többiek! Ez hallgasson, a kutya!

Reszketett a haragtól és a bortól, a mikor hirtelen karon fogta Vajda László és kezdte csitítani.

— Ne olyan hangosan, Nagyságos uram. A bujdosók benn vannak a fejedelem gráciájában! A fejével játszik, a ki ártani akar nekik.

A NAGY KINAI FAL.

PAP (A MING-SIROKBÓL).

— Hát hadd játszszam a fejemmel! De a míg én élek, meg nem engedem, hogy hazátlan kóborok dirigálják az ország dolgát és sodorják veszedelembé hazámat! Török háborút akarnak most, mikor a német király olyan hatalmas! Nem gondolják meg, hogy a török császár ha nyer, ha veszít, az mindenképp csak Erdély veszedelme. Ha nyer, újra hatalmas lesz és zsebre vágja Erdélyt, mint a hogy a hódoltsággal cselekedte; ha veszít és vele bennünket is megvernek, no akkor ugyan gallérunk mögé pök a német.

— De hát Bocskay, Bethlen?

— Akkor erős volt Erdélyország, mert akkor nem magának kapart mindenki. Akkor a magyar is jobban összetartott. De most nem a magyar-e a legnagyobb ellensége a magyarnak? Mit akarnak a rongyos bujdosók a bársonyos, bíboros Esterházyak, Szelepcsényiek, Koháryak ellen?

Ha azt akarják, hogy segítsünk, előbb tartanak össze maguk között!

— Lassabban, halkabban, Nagyságos uram! Sokan vagyunk, meghallhatják. Minek szaporítaná az ellenségeit? Mint jó barátja mondom, már is ligát köténék úri személye ellen és csak arra várnak, jönne Fejérvára, hogy megkötözve állítsák az országgyűlés elé.

Az énekes inasok pajzánnál-pajzánabb nótákat vertek kobzaikon; nem vette hát észre senki sem, milyen elképéssel ugrott fel Bánffy a székéről.

— Engem, Bánffy Dénest, holmi liga az országgyűlés elé?

— Igen, igen, kegyelmes uramat! Úgy tudom, hogy a nagyok közül csak Teleki Mihály nem tud róla. (Épen ő kezdte, a ligát is ő kötötte, de csak bízzék benne, gondolta Vajda László.) Beldi Pál, Kapi György, Bánffy Zsigmond a

haza szabadságának és mostani igazgatásának mostani rendetlenségéből való helyreállítása végett ligát kötöttek Nagyságod személye ellen és Kapi György pecsétjével már is összehívogatták a hadakat.

— De nem a fejedelem pecsétjével! Nem lehet a, nem lehet a, — szólt Bánffy, kezével hevesen tiltakozva.

— Ám úgy vagyon, a mint mondtam. Fejérvárott várja Nagyságodat a veszedelem.

— No, ha ott vár, hát majd állok elébe. Hadd vágják ott a szemembe, ha van mivel vádolniok.

— Ott nem vádolnak, ott csak ölnek, toldta meg a fenyegetést Vajda László. Menekvés csak visszafelé van, a kolozsvári, szamosujvári praesidiumok élén.

— De ez a menekvés revolutio!

— De ez a revolutio önvédelem. Nagyságod-

OSZLOP (A MING-SIROKBÓL).

A MING-SIROKHOZ VEZETŐ ÚT EGY RÉSZLETE, KÉT OLDALT KÖBÖL FARAGOTT ALAKOKKAL.

nak kevés a jó barátja, talán csak Teleki meg az ő szolgálói, köztük az én csekély személyem; ellenségei pedig mind vádolják.

— Mivel vádolhatnak? Megmutatom én, hogy nem vagyok rebellis!

Édes mosolygással felelt Vajda László:

— Az a querelájuk, hogy nagy fastussal viselkedik, privatus emberhez nem illő splendorral jár Nagyságod. A fejedelmet, országot nem becsüli, sőt szidja, mocsolja; a nemes embereken, teszem Csáky Lászlón, Fileki Mihályon, a kit — mondják, — erőszakosan halálra ítéltetett, sok potenciákat cselekedett. Sőt — Isten bocsá — Zólyomi példájára fejedelemséget is keresett — csakhogy a német királynál. Ezt nem hiszik ugyan, de hát: R-rá-rá, fogd rá.

Épen jóízűt akart nevetni a tréfájának, mikor

künn szörnyű zaj, éktelen zsidaj keletkezett. Lódobogás, káromkodás, puskaropogás. Cseléd, csatlós, inas, a hány volt, futott ki fegyverekért. A lóto-futó tömegén át egyszerre csak a mórió rohan be lélekszakadva, ura lábai elé veti magát és hangos sirással kiált:

— Ihol a liga fegyveresei, Nagyságos uram! Az ötvösné nyomában vannak, alig hogy bemenekülhetett a szekereivel. Fusson, meneküljön, nyakunkon a kés. Ám verjen meg, ha haragszik, de igazat beszélék!

(Folytatása következik.)

BETEG SZULTÁNOK.

Az igazi »beteg ember«-t ezúttal nem átvitt értelemben kell keresnünk. A nagy birodalom hatalmas ura valósággal beteg. Görnyedt alakja,

szenvedő kinézése már évek óta feltűnt az európaiak által sűrűn látogatott szelamlíkokon.

Ha igaz a lapok jelentése, Abdul-Hamid szultánnál is ugyanazok a jelenségek mutatkoznak, mint a melyek nagy elődje, II. Mahmud élete végét jelezték. Előttünk állnak a nagy szultán orvosainak följegyzései s nem nehéz azokból bizonyos betegségre vonni következtetést, mely nemzedékről-nemzedékre öröklődött át a hatalmas kényúr családjában.

Mahmud tényleg már 1837-ben hipokondrikus lehangoltságban szenvedett, a mely ismételt elvonta őt az államügyektől s ép ezért már azon év ápriliában orvossai tanácsára nagyobb utazást is tett Bulgáriába és Thráciába, a melyből júniusban látszólag megerősödve tért vissza.

Úgyde már a következő év novemberében ismét betegeskedni kezdett. Az 1838-ról 39-re átmenő télen pedig aszthmatikus rohamok, köhögési görcsök jelentkeztek, a melyek minden este

PEKING VÁROSÁNAK FALA.

GRÓF ZICHY JENŐ ÁZSIAI EXPEDICZIÓJÁBÓL.

HARCZOS (A MING-SIROKBÓL).

KŐOSZLOPOK A MING-SIROKNÁL.

GRÓF ZICHY JENŐ ÁZSIAI EXPEDICZIÓJÁBÓL.

némi lázzal is jártak. Ehez még a lázadó egyiptomi alkirály elleni hadi készülődések is nagyfokú ideges izgatottságot okoztak a szultánnak. Az álom kerülte, órákig ült néha szólanul maga elé meredve, majd titkos nyugtalanság vett erőt rajta, s elhagyta a serailt, céltalanul lovagolt vagy kocsiakázott hosszabb időn át. Hogy felvidítsa magát s megerősödjék, a pezsgő és likőr mértéktelen élvezetéhez folyamodott.

Egyedül akart még mindig uralkodni, mindenben maga akart rendezkedni. Sürgönyöket diktált, szóbeli parancsokat adott ki, melyek másnap egészen kimentek fejéből, vagy gyakran azokkal éppen ellenkező parancsokat osztogatott. Kiszájt, zavart gondolatmenete csak egy pontra tért vissza mindig következetesen, s ez az volt, hogy Mehemed Ali megsemmisítésével a birodalom egységét helyreállítsa.

A sorvasztó láz, mely emésztette, még mindig nem tartotta vissza az erős akaratú fejedelmet attól, hogy a pénteki szelamlikok alkalmával nyilvánosan mutassa magát Konstantinápoly valamelyik mecsetjében. Beteggyárol vitette magát lovagias szultán fényes kísérettel vonult végig a mecesethez vezető utcákon. A híres jancsárirtónak, a legerősebb dzerid- vagyis kopjavetőnek, Törökország legjobb lovasának egykor oly büszke alakja hajlott és megtört volt immár, de nagy, lelkes szemei még mindig kevélyen s fenyégetőleg tekintettek az utcákon sorfalat álló néptömegre.

Pár héttel halála előtt, június 9-én nagy és fényes ünnepélyességek közt vonult ki a török flotta a Bosporusból, hogy az egyiptomi hajóhad ellen induljon s a sziriai partokon a szárazföldi török hadsereg működését támogassa. Harminczhat különböző osztályú vitorlásból és három gőzösből állott a raj, 16,000 matrózzal és 8000 főnyi szárazföldi csapattal. Aznap délelőtt Mahmud szemlét tartott serege fölött.

Huszonnégy gondolás evezője szeldelte a hullámokat a szultán hosszú fehér, arany csírádakkal ékített disz-kajkja előtt, melynek messze kiugró, sudár pálmagát ábrázoló orra mögött az Özmanók címere egy kiterjesztett szárnyú, csőrében arany gyűrűt tartó sólyom lebegett, hátsó része pedig négy aranyozott oszlopon arany félholdakkal himzett bíbor baldachint emelt, mely alatt a szultán foglalt helyet.

A nagyszerű ünnepély lezajlása után Mahmud láthatólag meghatva, beesett orczáin előlök hektikus pirral legettette meg egyszer nagy fekete szemeit az összegyűlt országnagyonok, leereszkedő kézmozdulattal üdvözölte őket s aztán kajkjára visszaülve, agyúrdörgés és harsogó zeneszó között távozott a szertartás színhelyéről.

Bejlerbeji nyári palotájába vonult az ázsiai parton, ugyanabba, mely évek múltán Eugenia császárnőt látta vendégül a lovagias Abdul Aziz alatt. De már egy hétre rá a Skutaritól keletre a Bulgurlu hegyen fekvő Dsamlidsa kioszkba költözött, s a bas-vakil (miniszterelnök) Chosrew pasa közhírre tette, hogy a szultán a javulás útján van, levegőváltztatás céljából ment Dsamlidsába s egyúttal az örömhír emlékére három napi ünnepet rendelt a főváros kivilágításával és tűzijátékkal.

Pedig Mahmud azért ment Dsamlidsába, mert halálát érezte közeledni s ott akarta örök szeretett édesanyja: egy kis szobácskában, melyben még a legszükségesebb bútorkok számára sem volt hely, de a honnan elragadó kilátás nyílik a Propontisra, a Bosporus két partjára s a városra.

Június 24-én megtörtént a nisibi ütközet, melyben Hafiz pasa az egyiptomi fővezértől kegyetlen vereséget szenvedett s hat napra rá, 30-ikán este Mahmud kilehelte lelkét. Utolsó kérdése is az volt. «Nem hozott még hírt a tatár (lovas küldönc) Szíriából?»

A sors megkímélte azt, hogy serege tönkretételéről értesüljön. A vész-hír csak halála után pár órával érkezett meg Konstantinápolyba.

A szultán halálát is eltitkolták mindaddig, míg a gárdaezredek és tüzéség készenléte helyezésével az ő-török part esetleges mozgalmait elfojtására meg nem tették a szükséges elrendezéseket.

Csak június első napján délben húzták fel egyszerre minden hajón a gyászlobogót. Ugyanazon nap délután a bolyttest megérkezett a serail-fokra, pompás diszgodolában, követve a hajók

megszámlálhatlan sokaságától. Hagyományos szokás szerint, mely megköveteli, hogy minden szultán segítse elődjé koporsóját vinni, Abdul Medsid is sajátkezűleg segítette emelni atyja koporsóját Dsamlidsától néhány lépésre.

A koporsó egyszerű fenyődeszkákból állott, pompás indiai sálókkal leboritva, rajta Mahmud kardjával, nagy gyémánt nisanjával, tollas forogóval és briliáns egrefe-fal díszített fezevével, úgy a mint ma is látható a szultánok nyugvóhelyén, a melyet Mahmud még viruló egészségében maga választott ki egy építendő mauzóleum helyéül. Mivel azonban a mauzóleum akkor még nem volt kész, ideiglenesen a Fazli pasa városrészen, az «égett oszlop» közelében helyezték el hamvait.

A menetet a serail cselsége nyitotta meg, azután jöttek a nagy udvari méltóságok lovon, a gyász jeléül valamennyien a legegyszerűbb öltözetben, majd a sejk-ül-izlam az ulemák karával, festői ő-török öltözetben, turbánosan, s az összes előkelőségek élükön a 84 éves Khosrev pasa fehér szakállá mögül élénken villámló szemekkel, életpiros arccal és kemény tartással. A koporsót két hosszú, egyszerű keresztgerendán emelte sok száz kéz s mögötte a szerail hivatalnokai s egy fekete eunuch lépdeltek, a ki pénzt szórt a tömeg közé. A nép sorfalat állt az utcákon, jobbról a nők, balról a férfiak, amazok hangosan siránkozva, míg ezek bánatos arccal törtek magokat, hogy muzulmán szokás szerint pár lépésre emelni segítsék az életében annyian által gyűlölt nagy reformer koporsóját vagy legalább kezeikkel érintsék azt.

Igy kísérték örök nyugalomra a hatalmas szultánt, a ki dacára annak, hogy a sors egy mást követő csapásaitól megtörve a pezsgőben és mindenféle kicsapongásokban kereste bánatára az enyhülést, — kétségkívül egyike volt Törökország legnagyobb fejedelmeinek. Halála okát a serail orvosai nem tudták biztosan földeríteni, némelyek mellvízenyének, mások tüdővérsnek tartották betegségét, egy angol pedig egészen határozottan iszákosságból eredő delírium tremensre következtetett.

Annyi bizonyos, hogy legidősebb fiánál, az akkor 16 éves Abdul Medsidnél nem mutatkoztak az abnormis lelki terhelttség jelei, habár gyöngye, sapadt ifjú volt, ajoin melankolikus mosolylyal, kifejezésteljes barna szemekkel. Ha csak örül építkezési szenvedélyét nem veszűk ilyenek, melyeknek kielégítésére 75 millió piasterben (7 1/2 millió forint) önmaga által megszabott civilizáltja nem is volt elég, de az állam pénzeit is gyakran igénybe vette. Sester nevű kerti igazgatója által ragyogó hajlékokat építtetett — ép úgy szenvedélyes kedvelője volt a zenének és a költszetnek, különösen Mevlana új persa költszetének, a miért a mevlani dervek gyakorlatán és a perai kolostorban gyakran részt vett.

Másrészt Donizetti bej, a híres olasz operaszerző fivére vezetésére alatt a csiragani palotában színházat és zenekart szerveztetett, s ebben Donizetti, Verdi és Bellini operáit adatta elő, mely alkalommal a nő szerepeket gyermekek által énekellette. De maga is zongorázott, sőt verseket is írt; a francia nyelvben meglehetősen tökélyre vitte s szabadelvű felfogását mi sem mutatja jobban, mint hogy az orvosi akadémián megengedte a hullaboncolásokat, habár a mohammedán törvény azt tartja: «Hullát ne bonts fel, még ha egy idegennek a legdrágább gyöngyét nyelte volna is el.»

De háremének mértékelen élvezete, mely utóljára testileg is kimerítette s szellemét is megbénította mégis következtetni engednek bizonyos beteges hajlandóságra nála is. Annál inkább állítható ez öccséről, a trónra lépte idejében, még csak 11 éves Abdul Azizről, dacára rózsás arczának s erőteljes szervezetének. Nála gyakran álltak elő heves főfájások, melyekhez a lelki zavar tünetei is csatlakozni látszottak, habár a főfájás elmúltával mindannyiszor ismét eltűntek. A leggyöngédebb szeretet fűzte Abdul Medsidet öccséhez. Megengedte neki azt is, hogy nyilvánosan járjon-keljen, dacára az udvari szokásnak, mely megköveteli, hogy a hercegek a háremben legyenek bezárkózva, utazásaira is mindig magával vitte s mikor az 1861-diki kurbán-bajram ünnep után halálát közeledni érezte, magához szólította öccsét s kezét gyöngöden megfogva szólt: «Öcsém, én útnam vagyok a másvilág felé. Vedd

te kezébe most a birodalom ügyeit, az én kezeim igen gyöngék már!» S június 14-ikén meghalt.

A mi Abdul Aziz halála körülményeit illeti, egészen nem bizonyos még, vajjon meggyilkolták-e, vagy elmezavar rohamában emelt kezét önmagára? De bizonyos az, hogy Abdul Medsid legidősebb fiánál, Murad szultánnál a tébolyt félreismerhetlenül megállapították s harmadik fiáról, Resid hercegről is azt állítják, hogy szel-leme elrompult.

HÁROM DRÁGA LAKOMA.

A londoni előkelő társaság egyik tagja valami lakoma alkalmával negyven vendégére 30,000 frtnyi összeget költött; s bár a vendéglátás nagyszerűen sikerült, mégis alig érthető: hogy hova tűnt el ez a nagy összeg. Kétségtelen, hogy az ebéd maga a legkitünőbb minőségű volt, de azért alig kerülhetett többé 2000 frtnál s bizonyos, hogy az említett nagy összeget holmi különlegességek emésztették fel. A negyven vendéget meglepő és gyönyörködtető ujdonság között legkíválóbb volt az, hogy az ebédől s társalgó fehér, sárga és rózsaszín rózsasugásokkal volt átalakítva. A falak, ajtók, ablakok minden legkisebbke része remek illatos rózsákkal volt kirakva s a kárpitokat is rózsák fedték be. Az ebédnél használatban volt khina-ezüst mind rózsabimbó s kinyílt rózsa utánzata volt, a mi külön ez alkalomra készült. A társalgóban egész este zene szolt s magasra szoktette vizet a kölni vízzel táplált szökőkút. Azt állítják, hogy maga a kölni víz 800 frtjába került a ház asszonyának. Desszertre ezukorban kristályozott rózsalevelek szolgáltattak fel, kézműsárok pedig ugyancsak kölni vizet használtak. A szalon alakfüggönyei rózsabokrétákkal voltak díszítve.

Nem régiben ugyancsak estélyt adott egy gazdag new-yorki urhölgy. Ebédjén, — melyet háborús ebédnek keresztelt, — harmincz barátja vett részt s ez csakugyan különöz ebéd volt!

Az abroszt selyemből himzett «csillagdiszű» nemzeti lobogó ékíté s ugyancsak amerikai lobogókkal voltak díszítve a falak is. Minden fogás, lett légyen kicsi vagy nagy, valamiképpen a háborúra emlékeztetett. Voltak gyönyörű és izletes nyálakások, melyek ágút ábrázoltak társzekerekkel s lőkészletekkel, volt lüdpesenyje, mely egy egész kis hajót emelt magán, aztán medvefej, mely egy kis spanyol ágyunaszádot szorított fogai közé. Minden tányér mellett apró ezüstágút ábrázoló só- és borstartó, s az amerikai zászlót ábrázoló selyemszalvéta volt. Ebéd alatt katonazene játszott, még pedig csupa hazafias csatadalt, mely az emésztést okvetlenül elősegítette. Estebéd után az urak havannára gyűjtöttek, melyet ezüstágún gyűjtöttek meg, míg később a nők itták meg a kávéjukat apró pánczéltornyú hajósfindzsból.

Egy másik, ugyancsak amerikai hölgyé az érdem, hogy a század legeredetibb estebédjét rendezte. Miután jóformán kimerítettetlen vagyon fölött rendelkezik, elhatározta, hogy a művészeteket szerepelteti magánál. A bor nélkül tizenegy aranyat költött minden egyes vendégére, nem számítván a különleges, a rendezésnél még nagyobbba rúgó költségeket.

Az általa rendezett estélyen olyan fényt és pompát fejtett ki, mely inkább egy indiai nábobhoz illett volna, mint egyszerű new-yorki kereskedő nejéhez. Minden egyes, mely a legkisebb tárgy is, mely ez estélyen szerepelt, külön ez alkalomra készült.

Az abrosz s az asztalkendők aranynyal, még pedig színezetlen arannyal voltak gazdagodni kihatározva: a gyümölcsöknek arany volt a pengője; a gyümölcs és edesség vert ezüst tányéron és tálcákban szolgáltatott fel s a kés meg villa is mind vert ezüstből készült. Az ebédől közepén illatos szökőkút vize játszott, melyre rejtett villámlámpa szórt világító sugarait. A szökőkút alját drágakövek ékítették, vize előbb virító rózsákra, onnan pedig egy aranytálba hullott. Az ebéd alatt, mely tiz válogatott fogásból állott, minden ételt vert ezüsttálon szolgáltattak fel, a tányérok is mind vert ezüstből voltak s minden vendég mögött kizárólag az ő használatára álló inas állott, hogy a vendég minden óhaját rögtön teljesítse. Ebéd után a vendégek a szalonban hangversenyt hallgattak, me-

lyen az akkoriban New-Yorkban levő valamennyi előkelő művész közreműködött s kik mindannyian rengeteg összegeket kaptak tiszteletdíj gyanánt.

V. K.

KÉPEK PUSKIN MŰVEIHEZ.

Puskin születésének századik évfordulója alkalmából, melyet az egész művelt világ, de különösen Oroszországnak csaknem minden számottevő városában megünnepeltek, a «Vasárnapi Ujság» múlt számában közöltük a párbajban elesett nagy költő arcképét és életrajzát, továbbá a műveikhez készült illusztrációk közül néhányat. Mostani számunkban azt az *Opeknán* M. M. orosz szobrász által készített emléksobrát mutatjuk be, melyet 1880 június 5-én, tehát a költő halála után több mint negyvenhárom évvel, a moszkvai Tverszkij Boulevardon emeltek a halhatatlan költőnek, s melynek leleplezése annak idején emlékezetes ünnepe volt egész Oroszországnak.

Többi képeink mutatványok azokból az illusztrációkból, a melyeket egyes kiválóbb orosz művészek Puskin műveikhez, így különösen a «Ruszan és Ludmilla»-hoz, a «Bakcsiszeráji forrás»-hoz és a «Mozart és Salieri» című kis tragédiához készítettek.

Ruszan és Ludmilla Puskinnek ifjúkori műve, mely műveinek összkiadásában mint legelső szerepel. A hat énekből álló elbeszélő költemény tervezetét még az iskola padjain csinálta meg a költő, a ki 1817-től 1820-ig, tehát teljes négy esztendeig dolgozott ezen a művén, melylyel világraszóló hírnevének az alapját mevetette.

Tárgyát a Wladimir-mondakörből merítette, és teljesen népies modorban dolgozta föl benne az orosz hőskornak egyik érdekes epizódját.

1820-ban ennek a költeménynek a megjelenése az irodalomban és a társaságban egyaránt valóságos forradalmat keltett, s olyan hatással volt a közönségre, mint egy halálös csönd közepette váratlanul elődördülő lövés, vagy egy koromsötétségbe hirtelen belevillanó vakító fényugár. Teljesen szakított az eddigi irodalmi hagyományokkal s hangzáiban, szellemében és előadásában annyira új volt, hogy valósággal elkápráztatta a közönséget. Színporkázó szellem, duzzadó humor, a csodás dolgok előadásában is egészen valóságos realizmus áradt ki minden sorából, s a mellett nyelve és előadása is oly könnyen folyó volt, hogy az azelőtti orosz irodalomban nem akadt párja. De míg a közönség a szoros értelmében ezrével vásárolta a példányokat, s újra meg újra átolvasva a fantasztikus költeményt, egész énekeket kívülről is betanult belőle: a hírlapok hasábjain elkéseredett harez indult meg, mely új életre keltette a klasszicizmus és a romantizmus örök küzdelmét.

Annyi azonban bizonyos, hogy az akkor alig huszonegy éves költő jórészt ennek az irodalmi bölcsője fölött megindult háboruszkodásnak köszönhetette azt az addig szinte páratlan érdeklődést, a melylyel attól az időtől fogva műzsájának minden újabb alkotását leste a világ.

Második képünk azt a jelenetet tünteti föl, mikor *Ludmilla*, a kit *Csornsmor* varázsoló, alig pár órási férjének a karjaiból a lakodalmi ünnep kellő közepéből rabolt el és hureztolt fantasztikus kastélyába, a varázsló rabzolganói által drága ruhába öltöztetve és ékszerekkel elhalmozva a tükörben nézi magát, de «sem a drágaköves nyakék, sem a szararfan, sem a csillogó gyöngyör, sem a vidám dalok hangja nem tudja lelkét földvidítani, hasztalan mutatja a tükör orczája szépségét és tündöklő ruháit, mozdulatlan tekintetét a földre szögezve, némán ül ott és szenved».

A «Bakcsiszeráji forrás» 1822-ből való és körülbelül hatszáz verssorból áll. Kelet mámoros világából egy ragyogó színekkel festett kép ez a költemény. Egyike azoknak a sötét hárem-históriáknak, a melyek hőseiknek az érzéki szerelem emésztő tüzeiben és démoni szenvedélyek izzó levegőjében való elpusztulását tárják elénk. Puskin ezt a művét kisenyevi száműzetésében írta, s míg első művéért a közönség lázas érdeklődésén kívül más jutalmat nem kapott, ez már 3000 rubel anyagi jövedelmet is

PUSKIN SZOBRA MOSZKVBAN.

hozott neki. E művét maga a költő is igen szerette s későbbi korában is megemlékezett róla «A bakcsiszeráji forráshoz» című lírai költeményében, mely *Zilahy* Károly fordításában így hangzik:

Élő víz, szerelem forrása!
Két rózsát szakított nekéd.
Zúgó habod hangos sirása
Oh, mint elbávolt engemet.

Hűvös harmattal meglocsolja
Ezüst porod a forró orczát;
Mormolj, mormolj tovább is, mint ma,
Beszéd elmúlt napok folyását...

Oh szerelem, oh köny forrása!
Távol földről jöttem feléd:
Tauris híréből kiadta,
De Móriáról mit se hallék...

Vagy Mória már és Szaréma
Ime három-falak között
Emlékeztetből is kihálva?
Képek csak álomból szövött?!

S öket sötétes éjjele —
Borogva, mint eszményeit —
Csak a művész képzelve szülte,
Zaklatva: fesse képeit?!

Harmadik képünk a költemény első sorait illusztrálja, a melyekben le van írva, mint ült udvara körében komor gondolatokba merülve és nargileh-ját szíva *Kerim Girej*, a talaiok kánja, bakcsiszeráji palotájában, a krimi kánok ősi székhelyén. A negyedik kép pedig Móriát, a kán háremébe szánt ártatlan lányt ábrázolja, a kit a tatárok elraboltak.

1830-ban augusztus vége felé Puskin boldiusi birtokára utazott, a hol teljes három hónapot töltött. A teljes magány ihletett hangulatában, itt írta meg egyebek közt «Mozart és Salieri» című két jelenetből álló kis tragédiáját, melyet eleinte *Irissygy*-nek nevezett el és a melyben mély pszichológiával rajzolja a valódi lángész és a közpári tehetség közötti viszonyt. Mozart minden időnként egyik legnagyobb zeneművésze, viszont Salieri hétéknapi tehetség volt, olyan, a milyen minden téren igen sok van. Salieri, a művészet hivatott papjának érezte magát és látta, hogy Mozart mennyire nem tudja megbecsülni önmagát és így a művészetet is, az utóbbinak szent nevében elhatározza, hogy barátját megmérgezi. Tervét egy korema külön

szobájában végre is hajtja: mérget önt Mozart poharába.

Képünk azt a jelenetet ábrázolja, mikor Mozart már megitta a mérgepoharat és zongorához ült, hogy rekviemjének egy részletét eljátsza. Mögötte áll Salieri, kinek lelkében ébredni kezd a lelkiismeret szava, a szörnyű tett után.

NŐK A VASÚTI SZOLGÁLTATBAN.

A női munka értékesítése óriási mértékben halad a közlekedésügy különböző ágaiban. Nemcsak az amerikaiaknál és ausztráliaiaknál van ez így, a hol a nők már-már minden téren egyenrangúak a férfiakkal, hanem nálunk, az e tekintetben sokkal lassabban haladó Európában is. Magában Franciaországban már több mint 20,000 nő van az államasutak szolgáltatában mint pénztárosnő, váltóőr, jelző s más efféle. Európának nagyobb részében a nőket a vasúti forgalomban csak irodai munkára alkalmazták; a legtöbb kivétel ez alól Oroszországnak van, hol ma már ritka eset, hogy férfi lenne a pályőr; a vasúton utazó mindenütt látja a rövid szoknyából és hosszú szárú csizmából álló egyenruhás vasúti nőket, a mint a kis piros lobogót kezükben tartják. Újabban már külön vasúti kalauznők is vannak, de csak a nők számára fentartott kocsiokban. Oroszországban és — legalább az éjjeli gyorsvonatoknál Svédországban is — nemcsak külön szakaszokat, hanem külön kocsikat adnak az utazó nőknek. Természetes, hogy a kalauznőknél külön egyenruhájuk van.

A vasúti női alkalmazottakat illetőleg legnagyobb a változatosság az amerikai Egyesült Államokban. Ott van oly vasút, melyet csupa nők kezelnek. Egy Haines nevű nő, ki Texasban évekig foglalkozott gyakorlatilag a vasúttal, lett az első vasúti igazgató s állítja, hogy igen jól tud kormányozni, s jól foglalkozni meg a férfiakat is. Van Amerikában egy mozdonyvezetőnő is, Hewitt Ida kisasszony, ki Nyugat-Virginiaiban működik a Cairo nevű kis mellékvonalon. Atyja igen gazdag s egyúttal egyik tulajdonosa a vasútvonalnak; így bizonynyal nem kenyérkereseti célból adta leányát erre a szokatlan pályára, hanem mivel annak nagy kedve volt hozzá, a minthogy azelőtt is többször helyettesítette a beteges mozdonyvezetőt. Hewitt Ida egyenruhát visel a szolgálat alatt, de nőiességét még sem tagadhatja meg; alandóan keztyűt visel. Érdekes, hogy egy másik amerikai vasútvonalnak a főorvosa is nő, dr. Lieburyné. Általában a vasúti szolgálatnak minden ágában akad legalább egy-két nő.

Nálunk a nők a vasúttal még nagyon kis kört töltenek be. Legtöbbször alkalmaztak a személypénztáraknál, de ott is jóformán csak a főbb állomásokon. Pályőrőrnő nincs, bár asszonyok igen sok helyen szerepelnek mint férjeik helyettesítői. Egyezőval a magyar nő a vasúttal még sokkal ritkább, mint a postán, vagy távirán. A telefonoknál ellenben tudvalevőleg már a férfiak jönnek ritkaság számba.

EGYVELEG.

* **Leonidász sírja.** A görög lapok jelentése szerint nevezetes történelmi emléket fűdöztek föl a minap a termopilei szorosban, Görögországban. Megtalálták ugyanis Leonidász, a nagy hős sírját, a ki háromszáz spártai katonával védelmezte meg a szorost a perzsák ellen, de végre a hatalmas ellenség győzedelmeskedett és mindannyian hősi halált haltak. Kár a görög-török háború alatt fűdöztek föl a sírt, a mikor sánczokat ástak. A sirban emberi csontok, ősrégi fegyverek és ékszerke voltak. A lamiai muzeum igazgatója megvizsgálta a leletet és vitatja, hogy az Leonidász sírja. A spártai hőst régi följegyzések szerint ugyanis azon a helyen temették el egy domb alatt.

* **Hol legmélyebb az oceán?** Alig harmincz mérföldnyire a japán partól van az a hely, hol a nagy oceán legmélyebbnek és pedig 4643 fonalnyai mélységűnek találtott. Néhány tengerészirásit, ki a távirókábélek ellenőrzésével volt megbízva, legnagyobb meglepetésére azt találta, hogy mérőőnjük, melylyel a mélységet kutatták, feneket nem ér. Ekkor aztán megállapították, hogy itt van az eddig feltalált legnagyobb tengermélység s hogy a helyen ha Japánnak két legmagasabb hegycsúcsát egymással állítanák, a felső csak mintegy kétharmad mérföldnyire látszanék ki a tenger színe fölött.

«A BACSISZERÁJI FORRÁS». — MÓRIA ELRABLÁSA.

«A BACSISZERÁJI FORRÁS». — KERIM GIREJ KHÁN UDVARA KÖRÉBEN.

* Postagalamb és postásolyom. A postagalambok a hírhordásra meglehetősen megbízhatatlanok, már csak azért is, mert esti 8 órától reggel négy óráig nem repül a galamb, azonkívül érzékeny ideje is nagyon változó. Erre nézve a német vezérkar galamb-idomító főtelepe minap érdekes kísérleteket tett. Ugyanis Bécsből este 7 órakor egyszerre 117 galambot bocsájtottak el s az első galamb 31 óra alatt érkezett Berlinbe, holott ezt az utat (566 kilo-

méter) rendes körülmények közt a galambok 7-8 legfeljebb 8 óra alatt szokták megtenni. A második kísérletnél a galambok délből 12 órakor bocsájtattak el, s az első galamb csakugyan 7 óra alatt érkezett Berlinbe. Most az éjjeli szolgálatra egy sólyom-fajt idomítanak, mert a sólyom éjjel is repül, azonkívül pedig a többi ragadozó madarak támadásainak nincsen annyira kitéve, mint a galamb.

* Automata világító. A londoni földalatti vasutak kocsiiban egy önműködő készülékbe dobott 5 fillérért az illető utas mögött egy villamos lámpa gyulad ki, melynek világításánál az utas egy fél-órát kényelmesen olvashat.

* Veszett kutyák nagy mértékben garázdálkodtak Párisban a múlt évben. Összesen 222 embert martak meg, a kik közül 58 gyermek volt.

«MOZART ÉS SALIERI».

«RUSZLAN ÉS LUDMILLA». — LUDMILLA A TÜKÖR ELŐTT.

KÉPEK PUSKIN MŰVEIHEZ.

KÉT SZOBOR LELEPLEZÉSE.

Az elmúlt héten két újabb szobrot lepleztek le, melyeket a hazafias kegyelet állított fel. Az egyik a Kossuth szobra Maros-Vásárhelyt, a melynek rajzát már a «Vasárnapi Ujság» múlt heti számában bemutattuk, s melyről ott, valamint társalapunkban, a «Politikai Ujdonságok»-ban részletesebb tudósítást is közöltünk. A leleplezés történetéhez ezúttal pótlólag két képet mutatunk még be, melyek pillanatnyi fényképfelvételek után készültek. Ezeknek egyike azt a jelenetet tünteti fel, a mint Szabolcska Mihály jeles költőnk az egybegyűlt nagyközönség előtt költeményét elszavalja, a másik azt a jelenetet, midőn Bedőházi János, gimnáziumi igazgatótanár a szobor előtt fölláلت szöszéken ünnepi beszédet tartja.

Ugyanez időben, szintén a múlt vasárnap, Gödöllőn is hasonló hazafias ünnepelés ment végbe: a honvéd-émlék leleplezése. A gödöllői temetőben emelték a honvéd-émléket, a mely alatt közös sírban nyugosznak az isaszegi csatában megsebesült s a kórházba alakított gödöllői kastélyban elhunyt névtelen hősök.

Az 1849 április 6-án vívott győzelmes csatában egész nap tartó véres harc után Windischgrätz herczeg serege minden vonalon visszavonult s a tábor nagy főhadiszállásával odahagyta a gödöllői herczeg Grassalkovich-féle kastélyt (ma a királyi várkastély). Nagyszombatban, április 7-én Kossuth vonult be oda Gőrgyeivel és vezérkarával.

A betegek a kastélyban és melléképületeiben voltak elhelyezve, de sok súlyos sebesült feküdt magánházakban is. A gondos ápolás mellett is mindennap 30-an, 40-en haltak el a nehéz sebesültek közül s ezeket külön-külön közös sírba temették. Így történt aztán, hogy az egymás mellett fekvő református és kath. temetőben az elhunytak hamvai fölött tizenkét közös sír domborult, a melyekben a két egyház akkori anyakönyvei szerint 312 honvéd van eltemetve.

Gödöllőn tíz évvel ezelőtt indult meg a mozgalom, hogy a hősök hamvai fölé emlékszobrot állítsanak. A kezdeményezők, élükön Ripka Ferencz Ganz-gyári titkárral gyűjtőleveket bocsájtottak ki s a szükséges összeg néhány év alatt össze is gyűlt. Tévékeny része volt a szobor megalkotásában: Adám Ferencz és Brüll Lajos alelnököknek; Hejk István, Persler Kálmán és Polner Zoltán bizottsági tagoknak.

Szász Gyula akadémiai szobrász vállalkozott a honvéd-émlék elkészítésére, melyért, — tekintettel a hazafias célra, — nem számított tiszteletdíjat.

A leleplezés június 11-én ment végbe, a környékről is összegyűlt nagyszámú közönség jelenlétében. Ott volt többek közt a budapesti honvédménház 32 tagú küldöttsége is. A temetőben a vörös leppellel bevont szobor előtt szónoki emelvény állott nemzeti színnel bevonva. Az emlék előtt teljes egyházi díszben várták a menetet megérkezését Andorffer Alajos váci egyházmegyei kanonok és vécsei plébános, dr. Pruzsinszky József gödöllői esperes-plébános s a besnyői ferenczrendi barátok.

A budapesti munkásdalkör elénekelt a Hymnuszt, aztán az agg Andorffer Alajos beszengette a honvéd-émléket, a szónoki emelvényre állt s a 82 éves aggyastán meghatottságtól reszkető hangon beszélt a múlt dicsőségéről, az

A Kossuth-szobor leleplezési ünnepélye Maros-Vásárhelyt. — Bedőházi János ünnepi beszédet tart.

alant porladozó hősök haza és szabadságszeretéről, a kiket ez előtt 50 évvel mint fiatal gödöllői plébános ő ápolt s ő látott el a vallás vigaszával.

Az agg honvédek vezetője, Theodorovits István hadnagy mondott még rövid beszédet, mire lehullt a szoborról a lepel. A szobor a gyászoló Hungáriát ábrázolja, egy ágyúra támaszkodva, egyik kezével cserkoszorút tart a sír fölé, míg másik kezében lefelé fordított nemzeti zászló van.

Az egész emlékmű hét méter magasságú, a Hungária alak három méteres és fehér terméskőből van faragva. A talapzat homlokára 1849. április 6. hátuljára pedig a leleplezés évszáma: 1889 van bevésve. Jobb oldalára aranybetűkkel ez a vers van vésvé:

Szabad hazáért szálltak a síkra,
Szabad hazáért bátrán haltakok,
Az elesettek minden véreseppjéből
Örök élet rózsája fakadt.

Baloldalan pedig ez a felírás van:

AZ ISASZEGI CSATÁBAN MEGSEBESÜLT
ÉS GÖDÖLLŐN ELVÉSZETT
HŐS HONVÉDEK EMLÉKÉNEK
EMELTE A KEGYELET.

Emlékbeszédet Nagy György tartott, s az ünnep befejezésül az emlékbizottság elnöke, Ripka Ferencz átadta az emléket a község előjáróságának. F. E.

GRÓF ZICHY JENŐ EXPEDICZIÓJÁBÓL.

III.

Csa-doa községet elhagyva azt a hegyesportot érjük el, melynek gerinczén 10,000 li, vagyis 5000 kilométer hosszúságban a khinaiak azon nagyszerű alkotása húzódik végig, a mely hivatva volt, hogy távol tartsa és megvédelmezze országukat a mongolok támadásai elől, az úgynevezett nagy khinai fal. Ennek létezését még nem régen is néhány német író egyáltalán tagadta s az egészet csak mesének mondta. Pedig megvan s gyönyörű alkotás! Erősen van építve; magassága 10-12 méter, szélessége körülbelül ugyanannyi. Faragott kőből van összeállítva. A nan-koui szorosban levő nagy kapu pedig valóságos remekmű, melynek belső oldalán fehér márvány reliefek és a falnak hat nyelven megírott története láthatók. Az utazó e nagy alkotást szemlélve majdnem ezer évi multra gondolhat vissza, láthatja a khinai birodalom hajdani nagyságát, csodálhatja népe műveltségét, mely eme nagyszerű művet létre tudta hozni. Ez a fal hatalmas néptörzseket

tudott egykor visszatartani; — és most áthalad rajta egy vékony drót, a telegraf — mely nem sokára a Kalgan és Urga közti rész kiépítése után Szentpétervárt és Pekinget fogja összekötni. Ez a drót a nyugati műveltség hálódását, az erős fehér faj előnyomulását jelenti, a mit a nagy fal erőssége sem fog megakadályozhatni.

Leereszkedünk a nan-kou-i völgyben Nan-kou községig és onnan a régi Khina egy másik emlékéhez, a Ming-családból származott császárok sírjához látogatunk el, hova Pekingből kiindulva, egy napi lovaglás után jutunk.

Csan-pin-cho-tól egy órányira fekszenek a sírok a hegyek által körülzárt, nagy kiterjedésű területen. Csan-pin-cho-tól szintén egy órányira jutunk a nagyszerű császár-temetőbe, elérjük a gyönyörű márványkaput, majd végig haladunk az úgynevezett kő-sétányon, a melynek egyes részeit képeink mutatják. Ott találunk kőből faragva óriási nagyságban a 4-4 minisztert, papot, katonát, lovat, elefántot, tevé, sárkányt, stb. ábrázoló szoborműveket. Ennek a

Szabolcska Mihály felolvassa költeményét.

Dunky fűvérek fényképei után.

A KOSSUTH-SZOBOR LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE MAROS-VÁSÁRHELYT.

Szász Gyula szoborműve.

A GÖDÖLLŐI HONVÉDEMLÉK.

fóútnak a végén újra kapu van és oszlop-sor. Mindenféle emlék-köveket, építményeket találunk; majd elérjük a régi hidat, a honnan félkörben elhelyezve egy hegyfoknak a végei alatt fekszenek egyenként a sírok, számszerint összesen tizenhárom. A sírhelyek óriási területet foglalnak el és magas fallal vannak körülveve. Három ajtó kapu jutunk be az első udvarba, melyben kétoldalt kis díszes, templom-féle nyitott épületek vannak, bennük óriási teknősbékek kőből faragva, hátukon tartván a nagy márványoszlopot, melybe mandzsú és kínai nyelven van véve a sírhely építésének története. Ezután az úgynevezett előcsarnokon keresztül bejutunk a második udvarba, melynek végén a nagy templom foglal helyet. Ennek nagy terme és díszítése elragadja a szemlélőt; különösen érdekesek az egy darab fából készült hatalmas oszlopok, melyek a mennyezetet tartják. A harmadik udvarban van az áldozóhely, végén pedig egy magas toronyban az eltemetett császár nevére mutató óriási márvány-oszlop. Ezen túl úgy tetszik, mintha a szabadba jutnánk, pedig még csak itt van a tulajdonképeni sír. Előttünk fekszik egy körülbelül 50 méter magas domb, sok ezer kínai szorgalma által összehordva; ebben aluszsa örök álmát a gyönyörű óriás levelű tölgylek, thuják, fenyők árnyékában az »egek császára,« a régi, virágzó, nagy Kínának uralkodója.

A mennyei birodalom éjszakai fővárosának, *Bejdzin-nek* (Peking) éjszakai kapuján az úgynevezett *Teo-sheng-men-en* kiháladva egy napi lovaglás után jutunk a *Ming-sírokhöz*.

Csiki Ernő.

A GENTLEMAN.

Talán egy államban sem részesül oly nagy tiszteletben az arisztokrácia, mint az angoloknál. Az ő arisztokratáik nemcsak hogy a leggazdagabbak, hanem családjaik ősrégisége és történeti szereplése is hagyományossá tette az irántuk való tiszteletet. Fényes, nagy nevek, melyeknek viselői hajdan az idők viszontagságai közben alapították meg ma is virágzó családjaikat, a kik közül nem egynek őse ott szerepelt már Hódító Vilmos seregében, vagy a régi angol-szász törzsek egyikének élén, még ma is viráznak. Csak hogy nem mind ilyen

regiek az angol arisztokraták családjai. Egy-egy kitűnő hadvezér, nevezetesen politikus, vagy dúsgazdag iparúzó, érdemei vagy vagyoná révén méltóságokat, címeket szerezhet és megalapítójává válik egy főúri nemzetségnek. Utódai a harmadik, vagy negyedik nemzedékben már telivér főurakul tekintetnek. S épen az az egyik erőssége az angol arisztokráciának, hogy szüntelenül kiegészíti magát a polgári rend egyes kiváló családjaiból s így sem meg nem fogyatkozik, sem el nem szegényedik. E mellett pedig mindig föntartja az érintkezést a polgári osztállyal. Bármely polgár előtt nyitva áll az út, hogy egyéni képességei alapján a főnemesség soraiba emelkedhessenek.

A ki azután tagja ennek a főrangú »társaság«-nak, az már e tényről fogva is *gentleman*. Ő neki nincs szüksége sem kiváló egyéni tulajdonságokra, sem hírnévre, hogy kijusson neki az a tisztelet, a mely egy *gentleman* megillet.

A többi osztályokból azonban kit tekintenek *gentleman*nak? A kérdésről érdekesen ír egy jeles amerikai író.

Elmondja, hogy egy társaságban, melynek tagjai csaknem mind kereskedők voltak, szó volt egy úri emberről.

— Milyen családból való? — kérdezte a társaság egyik tagja.

— Egy lincolshirei papnak a fia, — volt a felelet.

— Oh, látom, hogy *gentleman*, — szolt a kérdező.

Az amerikai erre megkérdezte, hogy kit tekintenek tulajdonképen *gentleman*nak?

— Nemesek a papokat, hanem a tudományos, tanult embereket is általában, — ez volt a válasz.

Csak hogy azért, hogy valaki tanult ember, még nem okvetlenül *gentleman*. Csak azzá lehet, ha magaviseletében és modorában megvan az a finomság, a melyet egy *gentleman*tól megvárunk. Tehát az ilyen nem a születésénél, vagy foglalkozásánál, hanem egyéni tulajdonságainál fogva viseli a *gentleman* nevet.

Elbeszéli azután az amerikai író, hogy egy ízben egy nagy angol egyetemen a fakultás asztalánál reggelizett. Nehány híres tudós is volt a társaságban. Egyszerre megjelen az egyik tanár, izgatottan jelentve, hogy itt van lord Bulwark s ő is velők fog reggelizni.

Ez a hír nagy izgatottságot okozott s megzavarta a tanárok nagy részének a nyugalomát és reggelijét. Többen hirtelen el is távoztak, mert kényelmetlenül érezték volna magukat egy lord jelenlétében. Végre is csak hárman maradtak, mire a lord belépett. Az amerikai beszédbe bocsátkozott vele az angol és amerikai politikai és társadalmi viszonyokról. A hosszas beszélgetésnek az lett a vége, hogy a lord meglátogatta az amerikaiakat és meghívta, hogy ha Londonba megy, látogassa meg.

Ettől fogva egészen más szemmel néztek az amerikaiakra, csak azért, mert egy lord meglátogatta.

— Ó lordsága meglátogatta önt?

— Mit beszélgetett ő lordságával?

— Igaz, hogy meghívta önt magához Londonba?

— Hallom, ön nagyon érdekelte ő lordságát?

Ilyen kérdésekkel ostromolták s ő egyszerre központja lett az általános érdeklődésnek. Még azok is, a kik azelőtt alig vették tudomásul jelenlétét, elhalmozták figyelmükkel.

Jellemző ez a történet annak a bizonyítékául, mily nagy tisztelet környezi Angolországban az arisztokratát még a *gentleman*ek részéről is. Mert azok a tiszteletreméltó tudósok mind *gentleman*ek voltak.

Az angoloknál tehát a *gentleman*ség nem erkölcsi fogalom, hanem vagy a születéssel jár, vagy — ha az illető tudományosan képzett, avagy előkelő iparúzó ember, — a modor, a társadalmi méltóság, szóval a külsőségek dolga. Lehet valaki igen tudós és hasznos férfiú, de ha külső magaviseletében nincs meg a kellő finomság, ha modora érdes, darabos és ha öltö-zékére nem fordít elegendő gondot: nem ismerik el igazi *gentleman*nek. A kereskedőt, a ki kicsinyben adja árút, bármily méltos és derék ember, már foglalkozásánál fogva sem tekintik *gentleman*nek. Ellenben a nagykereskedő, a ki kicsinyben nem árul, vagy a gyáros és egyéb nagyiparos, ha különben megvannak benne a megfelelő külső tulajdonságok: *gentleman*é lehet.

Egészen más értelemben használják a *gentleman* szót az amerikaiak.

Az ő hazájuk nem hiába a demokrácia, az egyenlőség hazája. A *gentleman*ség tehát náluk nem a születéstől, nem is a foglalkozástól függ, hanem tisztán csak magától az embertől.

A megkívántató tulajdonságok: finom műveltség, illedelmes modor és tiszta élet. Nem szükséges, hogy gazdag legyen, sem hogy bizonyos meghatározott foglalkozást űzzön, még kevésbé, hogy gondosan öltözködjék. Csak finom, művelt és tisztességes ember legyen.

Ne legyen hazug, ne keresse mások kárán a maga hasznát, ne legyen gyáva, ne legyen durva, — akkor *gentleman* lehet mindenki. Az angol *gentleman* marad, ha e tilalmak egyikét-másikát megszegi is: az amerikai nem.

Amerikában tehát a *gentleman*ség nem csupán a külsőségekre vonatkozik, mint Angolországban, hanem erkölcsi fogalom, a mely magában foglalja mindazokat a tulajdonságokat, melyeket egy felsőbb erkölcsi színvonalon álló férfitől megvárunk. Az amerikai fogalom tehát jóval mélyebb, tartalmasabb az angolnál.

Az amerikai, különösen a new-yorki társadalom egy része, a legdagadtabbak, a nagy milliósok családjai közül némelyek újabb időben nagyon kapaszkodnak az angol arisztokrácia után. Vannak közöttük, — mint pl. a híres milliósos Astor, — a kik szűkeken érzik Amerikát s átköltöznek — legalább az esztendő egy részére — Angolországba, a hol egészen az angol főnemesség módjára élnek s minden eszközt megmozgatnak, hogy a *high life* (főúri társaság) előkelő, de eléggé zárt körébe bejus-sanak. Mások meg címeket és rangok után kapkodnak s nem egy amerikai milliósos család van, mely egy-egy szolgálatrakész genealógus útján hangoztatott történeti nevet és címet szerzett magának. Olyan ember mindig akad, a ki jó pénzért akárkinek is úgy megcsinálja a családfáját századokra s a századok folyamán rég kihalt családokig visszamenőleg, hogy jobban sem kell.

Ezeket az üres hűségokat azonban az amerikai társadalom józan többsége csak neveti s megy tovább a maga útján. Ezek megtartották régi szokásaikat, nézeteiket s megvan bennük az a felfogás, a melyben lehet ugyan hazafias elfogultság is, de annyi tagadhatatlan, hogy az ő társadalmuknak szelleme jobb, nemesebb, mint az angolé. A *gentleman* fogalmáról való fölfogásuk kétségkívül mélyebben jár, mert ha ők valakire azt mondják, hogy *gentleman*, akkor az az elnevezés erkölcsi megbecsülést, tiszteletet jelent, a mi az angolnál nem minden esetben van úgy.

Nálunk is szelvében használják a *gentleman* elnevezést, a mely lényegében megfelel az angol felfogásnak. A magyar *gentleman*nek nem kell épen nemes származásának lennie, de azt mégis megvárják tőle, hogy a tanult osztályhoz tartozzék.

Társadalmi szempontból kifogástalan magaviselet és életmód nálunk is megkívántatik a *gentleman*tól. Egyik jellemvonása nálunk a *gentleman*nak, — a miben a mi fölfogásunk sajnosan különbözik az angoltól, — az, hogy rendkívül érzékeny az u. n. párbajbeesület dolgában. A lovagiasági szabályok, a párbaj-kódex legcsekélyebb megsértése kitörölhet bárkit a *gentleman*ek sorából. Ezért van aztán, hogy az u. n. »lovagias ügyek« alkalmával

PEKING KAPUJA.

Csiki Ernő amateur-felvétel.

szokott leggyakrabban fölhangzani a *gentleman* szó, s nem egy olyan ember van, a ki csak azért, mert a legcsekélyebb, sokszor pusztán képzelt sérelmeket is párbajjal torolja meg, már kiváló *gentleman*nek tartja magát.

SZÁSZ KÁROLY HETVENEDIK SZÜLETÉSNAPIJA.

Az igaz tisztelet, szeretet, elismerés nyilatkozott meg abban az ovációban, melyben a budapesti kálvinista egyház részesítette június 15-én Szász Károlyt, a munkában és sikerekben megőszült püspököt, 70-ik születésnapja alkalmából.

A theologiai tanári kar és ifjuság nevében és jelenlétében Szóts Farkas igazgató üdvözölte lelkes, szeretettel teljes beszédében. Majd az esperesi kar nevében Konez Imre, az esperesek seniorja köszöntötte kedves humorral. Délben a főgimnáziumi tanári kar tisztelettel, midőn Molnár Sándor igazgató megkapón jellemző beszédben tolmácsolta a tanári kar érzelmeit. Lelkészársai, Papp Károly és Haypal Benő testvéri szeretettel fejezték ki örömeiket s jó kívánságaikat; a káplánok és hitoktatók küldöttségét Fábán Dénes központi káplán vezette a szeretett főpásztor elé s megindultán tett bizonyosságot arról a szeretetről és tiszteletéről, melylyel az ifjú Timotheusok püspökük iránt viseltetnek.

Könnyeikig meghatva válaszolt mindenik küldöttségnek az ünnepelt, különösen hangsúlyozva, hogy Isten iránt az kötelezi legnagyobb hálára, hogy életének minden idejében, minden tisztében és munkájában hűséges, szerető környezetre, munka- és segítőtársakra talált.

Nagyobb ünnepélyességgel és valóban lélek-melő hatással rótta le halálját, s köszöntötte lelkipásztort a *presbyterium*, mely csaknem teljes számmal jelent meg d. u. 4 órakor a ref. főgimnázium dísztermében, a hol Hegedűs Sándor miniszter, az egyház buzgó főgondnoka a következő üdvözlő beszédet mondotta:

»Családi nyelven köszöntelek, — szolt a főgondnok, — mert mi itt nem a közélet emberét, az író, a tudóst, a költőt, hanem nagyobb családnak, az egyháznak szeretett lelkipásztort ünnepeljük benned.

»Tudjuk, hogy a világirodalom minden ágában, a tudomány sokféle térein kincseket gyűjtöttél s köztöled nemzeteddel; hogy minden pályán, — pedig sokfelé dolgoztál, — érdemeidet szereztél; de ha mindezeket a mérleg egyik felébe vetjük, lenyomják a mérleg másik felébe vetett egyházi érdemeid és szereteted.

»Bizonyára nagy hálával tartozunk Istennek, hogy sokoldalú tudásod és világi sikereid közepette is megtartott lelkipásztornak, s megtartotta vallásosságodat. Elő bizonyosság vagy, hogy

a tudomány, nagy fokú műveltség csak növeli, fejleszti az igazi vallásosságot.

»Nagy és minden részletre kiterjedő tevékenységed mellett valóban zavarban vagyunk, hogy az egyházi téren mint püspököt vagy írnokot, az adminisztrátort, a tanügyek bölcs vezetőjét, vagy a pénztárnokot tiszteljék-e benned, mert fent és lent, kicsiny és nagy dolgokban annyi fáradsággal, akkora munkaerővel dolgoztál és dolgozol, hogy ha nem látnók, csak hallanók, el sem hinnők, s ha más téren semmit sem tettél volna, már ezzel is betöltötted tiszteletet.

»Hálát adunk az Istennek, hogy minden jeles tehetségeiddel főleg a miénk valál a gondviselés adta eme magas korodig.

»Legyen jutalmad a mai napon is az elismerés, a szeretet, melyet mi tiszta szívünkkel nyújtunk; jutalmad Istenről az a hosszú élet, melyet méltán megérdemeltél, mert ha egyáltalán mondhatnók, hogy leróhatjuk Isten és embertársaink iránti kötelességeinket, te leróttad.

»De azért sok esztendeid végén nem békeséges nyugodalmat esdünk számodra, hanem hogy munkálkodj tovább velünk, s e munkában adjon erőt az ég, adjon erőt az a tudat, hogy a mit teszel reggeltől estig, az jól van téve; adjon erőt kis családod és nagy családod: nemzeted, egyházad szeretete, kiknek részére, hogy

tartsd meg Istenünk, buzgón könyörgünk.» (Lelkes éljenzés.)

A közvetlenség meleg hangján előadott szép beszédre remegő hangon, a meghatottságtól gyakran félbeszakítva, köszönt meg az agg főpap a kitüntetést. »A kötelességeket teljesíteni nem érdem, — mondá, — azokat elmulasztani bűn. Hogy minden erőltetés és gyengeségem közepette el tudtam végezni kötelességemet, annak köszönhetem, hogy Isten oly viszonyok közé helyezett, oly emberekkel vett körül, kik szeretettel és munkás kézzel segítettek feladataim teljesítésében. Már gyermek- és ifjú koromban szerencsés voltam oly szülők gondozását, örködését és oly testvérek szeretetét élvezni, melyent keveseknek juttatott osztályrészt Istennek elrendelése, s később is mindenütt, a hol lelkészkedtem és hivatalt viseltem, jó indulatot, baráti érzelmet tapasztaltam. Hálát adok Istennek, hogy ily kedves állapotba helyezett, s hogy ily magas kort, a bibliában említett életkor első fokát megérni engedte, s habár nem a régi erőben és munkabírásban, de mégis elég erőben, ép elmével, munkakedvvel megtartott. Csupán egy szóval fejezem ki irántatok érzett hálámát a szeretet és tisztelet mostani nyilvánításáért: *köszönöm*. Aztán egy kérelem, melyet még hozzátok intézni óhajtok: ha látjátok, hogy gyengülök, támogassatok; ha tapasztaljátok, hogy tévedek szóban vagy tettben, vezessetek a helyes útra, s tartsatok meg mindig barátságokban.» Hatalmas éljenzés hangzott fel e beszédre s a püspök egyenként köszönt meg meleg kézzorítással a presbyterek üdvözlését.

Már alkonyodott, mire a skót lelkes, dr. Moody András vezetésével a skót missziói iskolai tanszövetület jelent meg a püspöknek.

Igy folyt le az emlékeztetés nap, mely különben hasonlított Szász Károly hosszú életének többi napjaihoz, a mennyiben összetörölött dolgai közepette, munkától kelt fel mindenik küldöttséget fogadni. Vizsgált a városi iskolákban, a gimnáziumban, a theologian; sürgős egyházi és kerületi ügyek vártak elintézésre és elvégeztettek; egy néhány kérés teljesített, egy néhány inséges kéz zörgetett és talált segédelmet ma is, mert ő tanácsát, munkáját és szeretetét soha sem zárja el, ha embertársain segíthet valamiben. Bizonyára ezrek buzgó fohásza kéri Istent, hogy őt még sokáig, a következő évtizedekben is a mai erőben és boldogságban megtartsa.

Cs-n.

A FEGYVERES BÉKE KÖLTSÉGEI.

Hogy mily nagy jó lenne az emberiségre nézve, ha a hági békekongresszus tanácskozásai sikerre vezetnének, meggyőzőleg bizonyítják a következő adatok:

Oroszország a múlt 1898. évben 36,000 főtisztet és 860,000 altisztet s közembert, vagyis kerek számmal 896,000 embert tartott zászlói

LÓ (A MING-SÍROKBÓL).

alatt. A sereg eltartása 721 millió frankba, a hajóhad pedig 168 millió frankba, tehát összesen 889 millió frankba került, mely összegből egy napra harmadfél millió frank esik.

Németország serege és hajóhada a múlt évben 918 millió frankba, tehát naponta majd három millióba kerül.

Ausztria-Magyarország szárazföldi serege évenként 360 millióba, hajóhada 42 millióba, összesen 402 millió frankba, naponta tehát 1 millió 370,000 frankba kerül.

Franciaország a múlt évben szárazföldi seregére és hajóhadára összesen 937 millió frank kiadása volt.

Olaszország 385 milliót, — Anglia pedig 1004 milliót, — tehát naponta majdnem három milliót adott ki seregére és hajóhadára.

Ezek szerint — a kisebb államok, u. m. Spanyolországot, Törökországot, Portugált, Németalföldöt, Svéd- és Norvégiát, stb. ide nem számítva, — Európa a fegyveres béke fentartásáért évente 4535 milliót, vagyis naponta több mint 12 millió frankot = 6.500,000 forintot fizet.

Ha most a fenn érintett kisebb európai államok seregeinek és hajóhadainak költségét középátszámítással csak 1000 millió frankra tesszük is, kitűnik, hogy a fegyveres béke évenként 5 milliórdba, vagyis ugyanannyiba kerül, a mennyit Franciaország az 1870-iki háború után Németországnak fizetett.

Ha mindezekhez még hozzáteszszük, hogy 1853-tól 1866-ig, vagyis alig tizenhárom év lefolyása alatt, a különféle csatáreken egy millió és hétszáz ezer ember pusztult el, láthatjuk, hogy a háború, — egyebektől eltekintve is — mily óriási teher az emberiségen.

A SÖRIVÁS VESZEDELME.

Tudva van, hogy a németek igen szeretik a sört. Sehoh sem fogyasztanak el annyi árpalevet, mint Németországban, hol a gyermekeket jóformán már bölcséjében hozzá szoktatják a sörvívhöz s a nők is több sört fogyasztanak, mint vizet, mit azzal iparkodnak mentesíteni, hogy a sör folyóvá tett kenyér s így rendkívül tápláló. Nem érdeketlen azért felemlitenünk, hogy mostanában éppen ezek a sörvívó németek és pedig első sorban a bajorok általában föl az efféle balítéletnek ellen és sürgetik a sörfogyasztás korlátozását.

A legelső felszólaló dr. Strümpfel Adolf erlangen-i tanár volt, ki a német orvosok és természetvizsgálók 1893-iki nürnbergi gyűlésén világosan kimutatta, hogy a sör tápláló erejéről szóló vélemény valóságos humberg. Egy márkáért a munkás legfeljebb 4 liter sört kap s ebben csak 32 gramm fehérnyé van, míg ugyanannyi árú kenyérben a fehérnyé legalább 250 gramm. Így a sör mintegy hatszor oly drága, mint a kenyér s természetesen még drágább, mint a burgonya, borsó, vagy más tápláló eledel. E mellett a sörvívás könnyen szenvedélyvé válik a szegény embernek s még nagyon mérsékelt ivónak tartható az a szegény munkás, ki kereseténél csak ötödét adja ki sörért. Egy egyetemi tanuló, ha naponta csak egy márkát költ is sörre, jó nagy gondot okoz szüleinek. Világos tehát, hogy még ha csakugyan tápláló ital volna is a sör, a lakosság millióit számírtva óriási közgazdasági kárt okoz a sörvívás.

Más bajor orvosok még gonoszabb dolgokat is elmondanak a sörrel. Így Bauer és Bollinger müncheni egyetemi tanárok kimutatták, hogy az oly veszedelmes szívbetegségek leggyakoribb és legfőbb oka a sörítal, éppen úgy, mint az idegbajoknak a pálinka. Az orvosok egy része az ily beteg szívet a boncolásnál egyszerűen „Bierherz”-nek is szokta nevezni. Az ily „sörszívű” emberek rendszeren izmosak, kövérek, kik külsőleg elpusztíthatatlan egészségűeknek látszanak, de valóban soha sem egészségesek, mert ütik petyhüdt, szívbaik vannak, vese- vagy tüdőbajoknak szenvednek s hajlandósággal bírnak a gutaütésre, májrákra és a tüdőgümőkorrá. Mindezen bajoknak főoka a szívfal rugalmasságának elvesztése, a mit egyenesen a sörvívás idéz elő, mely a szív működését nagyon megerősíti s különböző természetellenes bajokat szül benne, hasonlóan más szesz italokhoz. Már öt liter sörrel legalább 250 gramm mérges szénhidrát jár a test belsejébe s mivel ez az

emésztést is megnehezíti, csakhamar megkezdődik az elhízás, meg a nehéz lélekzés. A sör könnyen megcsalja az embereket, mert eddig nem volt oly rossz híré szesz ital, mint a pálinka s rendszeren olosabb a bornál, de tény, hogy öt liter sörben már legalább 100—150 gramm alkohol van, s mivel a sörből többet fogyasztanak, mint a borból és pálinkából, a sörvívó valósággal részegesebb, mint a pálinka-ivó vagy a borozó.

Mindennek dacára a sörvívás a németeknél évről-évre terjed. Legutóbb már ismét átlag 9 literrel többet iszik meg egy-egy bajor, mint pár évvel ezelőtt. Mennyi pénz pazarlás, nyomor és bűn van ezzel összeköttetésben! Dr. Stumpf müncheni orvos kimutatta, hogy náluk általában szokás a gyermekeknek sör adni és pedig rendszeren naponként. Demme tanár, a berni gyermekorvos igazgatója, a gyermekbetegségek nagy részét ebből a németeknél nagyon elharcpódzott rüt és veszélyes szokásból magyarázza. Wundt tanár, a híres lélekűbűvár pedig kísérletekkel is kimutatta, hogy a szesz ital ivó gyermekek sokkal rosszabbul tanulnak, mint a többiek. Pontos különösen az az észlelet, hogy a sörhöz szokott gyermekek nagyon hamar megkapják a ragályos bajokat s azok után a szív és vesebajok, mint utóbetegségek, veszélyesebbek, mint más gyermekeknél történni szokott.

Valósággal meg kellene tiltani, hogy kiskorúak és beteges emberek az orvos egyenes engedélye nélkül szesz italokat s különösen sört iganak. Dr. Parrisch amerikai orvos azt állítja, hogy a sörvívás, mint a részegeskedés általában, öröklődő baj, mely, ha szelidebb alakban mutatkozik is egyeseknél, az atyák bűneinek büntetése megmarad az új nemzedékben az idegesség, komorság s nyugtalanság alakjában. Nagyon óhajtandó volna, ha az orvosok szívrok vették ezeket a tapasztalatokat és a családokat jobb útra térítve a legnagyobb betegségeknek csiráját igyekeznének elnyomni. Természetes, hogy ez nagyon nehezen sikerül; de vannak természetes ellenszerei is, mindenek felett a különféle sport, melyek, különösen a melyeket a szabad természetben lehet gyakorolni, a szesz italok mértéktelen ivásának természetes gátjai. Már az ó-korban sem volt szabad az athlétáknak bort inniok s a jó tornázó vagy csónakázó aránylag kevesebb szesz italot fogyaszt el, mint a mozgást nem szerető emberek. Úgy látszik, hogy a zenével való foglalkozás is jó hatással van a szív működésére.

Bármiként legyen is azonban az orvoslás módja, nagyon óhajtandó, hogy köztudattá váljék, hogy az ártatlannak látszó sör is valódi szesz ital s mint a pálinka, ez is méreg a még meg nem erősödött testű kiskorúaknak, s egészen nevetésges, sőt meszeszerű az a balga hit, hogy a sör tápláló ital. Felöltötteknek sem ajánlható, hogy több sört iganak, mint a mennyi az üdülésre és felgyógyulásra általában szükséges látszik.

Előfizetési fölhívás.

A **„Vasárnapi Ujság”**, elegrégibb magyarképes lapjövőreishu maradtásakor választott irányához, hogy a hazafias érületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükré, szóval **korunk történetének igazi krónikája** legyen. Közli a hazai és külföldi nevezetesebb emberek arcképeit, élet- és jellemrajzokkal kísérve; kölleményeiben, elbeszéléseiben a szépirodalmi becs mellett a nemesebb izlést és nemzeti irányt tartja szem előtt; képeiben, melyeknek érdekességét vagy művészi becsök, vagy a napirenden levő események kölcsönöznek, képmagyarázataiban, történelmi, néprajzi, természettudományi, társadalmi s a tudományok népszerűsítésére, válmányaiknak nagy körben elterjesztésére szánt cikkeiben arra az egyszerű természetességre és józan-ságra, való hűségre és erkölcsi megbízhatóságra törekszik, mely e lapot családai lappá, valódi házi barátta tette oly sok magyar tűzhely körében. Tárcaezikei, valamint a helyi események ismertetésére szánt rovatat felölelik az iroda-

lom, a művészetek, s általában az egész köz- és társas-élet körében fölmerülő mozzanatokat. A **„Vasárnapi Ujság”** a női munkára és divatra vonatkozó képeket és cikkeket is ad, hetenként **„Regénylár”** mellékletet, s minden évben művészi becsü nagyobb külön képmellékletet, összesen több mint ezer képet közöl évenként.

A **„Vasárnapi Ujság”** társalapja, a most már 45-ik évfolyamán **„Politikai Ujdonságok”**, mint az események hű és részrehajlatlan előadóját, valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is sok tekintetben pótolja. A **„Politikai Ujdonságok”** állandó ingyen melléklete a **„Magyar Gazda”** című gazdasági és kertészeti képes lap.

Mind a két lapnak kiegészítőjeül szolgál a **„Világ-krónika”** című képes heti közlöny, mely hetenként egy íven, számos képpel illusztrálva jelen meg, és az általánosabb érdekű napi események részletes magyarázatára szolgáló cikkeken kívül rendszeren közöl nagyobb elbeszéléseket, utirajzokat, úgy szintén mulattató közleményeket, talányokat, stb.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

	egész évre	fél évre	negyedévre
A Vasárnapi Ujság	8 frt.—kr.	4 frt.—kr.	2 frt.—kr.
A Világkrónikával együtt	9. 60.	4. 80.	2. 40.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	12. —.	6. —.	3. —.
A Világkrónikával együtt	13. 60.	6. 80.	3. 40.
Csupán a Politikai Ujdonságok	5. —.	2. 50.	1. 25.
A Világkrónikával együtt	6. 60.	3. 30.	1. 65.

Az előfizetések a **„Vasárnapi Ujság”** és **„Politikai Ujdonságok”** kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. küldendők.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Erdős Renée. Leányálmok. Budapest, 1899. A kötethez Eötvös Károly írt előszót. „Meglep, — mondja többiek közt — hogy a napusgaras, hajadoni életkor pár éve alatt az a leányszív annyit tudott érezni s érzéseiből annyi szép és kedves gondolatot tudott megérlelni és összegyűjteni”. A dicséret, melylyel Eötvös Károly a fiatal költőnt elhalmozza, nem pusztá udvariaság, e kis kötetben valóban egy könnyen felgyűló s idegesen érzékeny költői képzelet játékaival találkozunk. Erdős Renée álomnak nevezi kölleményeit; valóban azok. Sok bennök a ködös, sok a fantasztikus elem. Még mikor az életet akarja festeni, néha komor, sötét színekkel, akkor is félig az álom fátyolát teríti rá. Talán legkevésbé lehet ezt a „Könyvek” című ciklusba foglalt apró dalokról mondani, csakhogy ezekben viszont sok az egyhangúság. Erdős Renée elég ügyesen versel s nyelve is lendületes, szóval a belső tartalom megfelelő ruhát talál. Nem mondhatjuk ezt a kötet kiállításáról; a nyomdai beosztás rendetlen, s a címkép sem sikerült. A kötet ára 2 frt. Mutatványul álljon itt a következő köllemény:

Alkony-ima.

Az alkonyat közelg. Titkos homálya Némán terül szét halmon, völgyeken; Az árnyak nőnek, csendes lesz az erdő, A kis madár fáradtan elpihen. Hol nem jár senki csak az esti szél, En gondolatban elmerülve állok, Magányos sziklán, alkony fényinél.

Körültem csend. A távol kék kódébo A falu kettős tanyá teget, Inára hívón csendül meg harangja Bejárva erdőt, rónát, völgyeket. Kitárt karokkal, halkán süttogom Imádlak Isten jó vagy és hatalmas Dicsérve, áldva légy mindenkor.

A KHINAI FAL.

Fénykép után rajzolta Hány Gyula.

Te alkotál mindent, mi szép a földön; Napfényt, virágot, kéklő bérceket, Minden, mi él, munkál, növekszik, érez, Neked köszöni lételet, neked. Te vagy a napfény, mely rügyet fakaszt, S feléleszti a lankadó virágot, Hogy lásson újra harmatos tavaszt.

Te vagy az eszme, gondolat, a lélek! A jó s igaznak összessége, Te! Az ég Ura, a bűnösök bírja. A szenvedők reménye mindene. Oh, halld imánat, hozzád szölok én Szent áhitat eget nyitó szavával: Teremtő, fordítsd arczodat felém!

Bámulja lelkem mesteralakotásod. Oh, hagyj, hogy abba bé lásson szemem. Kicsiny vagyok erőre és tudásra, Világosságot, fényt adj Istenem! Szomjazza lelkem az erőt, tudást, Mit választottid nyertek szent kezéből: E földre küldött kettős fényugrát.

Oh, hagyj munkálom ott a többiek közt! Nem vágyom kincsekre, nem kérek babért. Boldog leszek, ha intésed betöltöm S elérhetem a régi, régi célt: Nem múltai el, mint porszem diestelen, De élni, tenni egy egy egész világért, Keresztül egy gondderhes életen!

Ez az, mit töled térdre hullva kérek, Ez az, miért hozzád imádkozom. Felejtésd el annyi bűnöm, gyengeségem, Szenteld fel ujjaidal homlokom! Hallgass meg Őr, tehozzád szölok én, Szent áhitat eget nyitó szavával: Teremtő, fordítsd arczodat felém!

A Magyar Történelmi Életrajzok legújabb füzeté ismét nagyérdékű monografia közlését kezdte meg: Werbőczy István életrajza, írta Fraknói Vilmos. A nagynevű magyar kodifikátornak, a Tripartitum öröklő híres szerzőjének életrajzát eddig senki sem írta meg, csak röviden foglalkoztak vele. Fraknói, ki a történelmi kutatók búvárlásában oly fáradhatatlan és szerencsés, most hosszas levéltári és egyéb kutatások gazdag anyagát dolgozta föl, hogy az első kimerítő életrajzot és jellemzést megírja Werbőczyről, ki saját erejéből és tehetségével emelkedett magas polcra s politikai elvei, jogi tanai, jogszabályai századokig fennmaradtak s Tripartituma ma is a hazai jogirodalom főbűszkesége. Az életrajz első füzeté az 1483-tól 1525-ig adatokat és korrajzot dolgozta föl. Ezek Werbőczy pályájának kezdetéről (1483—1513), a Hűrmaskönyvről (1514—1516) és Werbőczyről mint királyi személynékről és diplomáciai küldetéséről (1516—1525) szólnak. Az érdemes és szépen írt munkát emelik a gazdag illusztrációk, a XV—XVI. századbeli történelmi emlékek, arcképek, pecsétek, kézirati hasonmások,

a Tripartitum különböző kiadásai címlapjainak másai. A Magyar Történelmi Életrajzok egy évfolyama a történelmi társulat tagjai számára 5 frt, nem tagoknak 8 frt.

A felhőzet a magyar szent korona országai-ban. Irta Hegyfoki Kabos. Hézagpótló munkát végzett a tudós szerző, midőn a Magyar Tudományos Akadémia matematikai és természettudományi bizottságának megbízásából, eme könyvét megírta. Nemcsak tudományos, hanem gyakorlati tekintetből is fontos felhőzeti viszonyaink ismerettségére nézve eddig még nem volt önálló dolgozat, sőt a külföldi világirodalmakban is csak nem régi-ben jelent meg az első felhőzeti monografia. Ezt a hiányt pótolja tehát a Hegyfoki Kabos beható tanulmányozások gyűjtemeként megjelent terjedelmes műve, melyhez több kitűnő grafikai táblázat is van csatolva. A 403 oldalra terjedő munka különben a „Matematikai és természettudományi közlemények” XXVII-dik kötetét képezi s ára füze 3 forint.

Egy halottasház emlékiratai, regény. Irta Dosztojevszkij Iván. Tímó Iván fordította oroszról magyarra.

A nagy Dosztojevszkij, a „Raskolnikov” halhatatlan írójának legsajátosabb munkája. Szibériai fogásának története, elbeszéléssé alakítva, nem egy ember szenvedéseinek elbeszéléssé, hanem százak gyötrelmeinek megdöbbentő rajzává. A mi ezt a hatalmas író a század egyik legnagyobb regényíró-jává teszi, az mind benne van e könyvben. A homály, világosság sajátos keveréke, melyet csak az ő elméje tud összeolvasztani, habár fény és árnyék együtt jelenik meg. Az emberek egy egészen külön társadalmának: Szibéria zaklatott rabjainak társadalmába világít bele a nagy orosz e mű-ében. A szenvedések végtelen fájdalma megy rajta végig, melyek jók és gonoszok lelkét dűlják. De ez igazi költő, a szenvedélyek vad háborgása közepette is meghallja a lágyabb hangokat, a lélek sötét-jében is meglátja a világos pontokat és a vigasztalan árnyak között, melyek a „halottasházban” egymásba gomolyognak, végig világít egy-egy sugárt, a szeretetnek, a nemesebb érző szívek de- ringő, melengető sugárát. Oroszország eltorzult, bizarr, beteg alakjai mögött feltűnnek az egészsé- gesek, a részvételtől. Kidomborodnak a börtönök, a hivatalnokok, a feltett állatok. A különös embe- reknek történetéből, a mélységekből, roppant tit- kos merednek felénk, mint vándók egy kormány- zati rendszer ellen. Ez nem francia regény, mely hangulatot és bonyodalmat fest, ez az orosz írók különös megfigyelése, a kik a maguk mély észlelő- dését emberileg személyesítik s a kik közt Doszto- jevszkij oly kitűnő. E regénye az Athenaeum Olvasó- társában három kötetet tesz s ára 1 frt 50 kr.

Kis emberek. Elbeszélések. Irta: Zempléni Árpád. Budapest, 1899. Walter Ernő könyvnyom- dója. Ára 50 kr. — Zempléni Árpád, a kinek köl- leményei már régóta jó hangzásúvá tették nevét, most egy kötet elbeszéléssel pályázik a közönség szeretetére. Mint elbeszélő is rokonszenves. Sze- gény emberek ügyét-baját írja meg elevenen és

megkapón, hol humorosan. A Kati bácsi története, a feltékeny fűszeres tragikomédiája, az amerikai lakatos bűnügye, a csizmadia nyomora és a kötet többi aprósága is méltó az előadásra és újabb bizonyítéka Zempléni Árpád tehetségének.

Szegény legények és egyéb apróságok, írta Várkonyi Dezső, ki régibb munkása a hírlap- irodalomnak s több kötetet is adott ki. Elszórvá megjelent elbeszéléseiből válogatta újabb kötetét, mely azoknak a meghasonlott embereknek sorsá- ból fest egy-egy epizódot, kiket botlásuk kűz a társadalomból, kiket hirtelen harag és lobbáné- kony természet ragad el. A szegény legények el- muló romantikáját eleveníti föl Várkonyi, Magyar- ország elmúlt világából, elég elevenességgel és ma- gyarossággal. A könyv végén „Vadászképek” cím- mel külön rész van, a melyben a vadászatról, a szentgáli vadászatokról mond el egyetmást a szerző. A könyv Veszprémben jelent meg. Ára 1 forint.

Társadalmi program címűmel Geöcze Sarolta tollából, a Magyar Gazdaszövetség kiadásában egy füzet jelent meg, (Kapható a szerzőnél, Budapest, Soroksári-utca 5.) melynek tartalma belevág a magyar társadalom életébe. A társadalmi földá- toknak egész sora van benne fölvetve. A Bodrog- közön a múlt év tavaszán kitört szociálisztikus zendülésből s az annak visszahatásaként ott meg- indult társadalmi mozgalomból (tudniillik a jó- tékony nőgyógyász és szövetkezetek megalakulásá- ból) kiindulva, fejtegeti az intelligens osztály teen- dőit a néppel szemben.

A nő a társadalomban és az örök ember. Irta Huttkay Lipót egri pap és főreáliskolai tanár. A komoly törekvésű, sokat tanult szerző jelen mű- vében az emberiség problémáival, főképp pedig a nő-kérdéssel foglalkozik s pedig egész lelkesültsé- gel s beható tanulmányozás után. Jól megírt könyvében sok sikerült részlet foglaltatik, de leg- kiválóbb a „Vallás és a nő” című szakasz, hol az ó-kor klasszikus pogány nőjét, az ó-heber nőt, majd az ugynevezett vad népek nőit, azok társadalmi állá- sát rajzolja, illetőleg szembe állítja a mai keresztény társadalom nővel. A 205 lapra terjedő tanulmány az egri licium sajtójából került ki, oly szép kiállí- tással, mely örvéndesen mutatja a vidéki nyom- dászat haladását. A kötet ára füze 2 forint, dísz- kötésben 3 forint.

Telepítési ügyünk. Irta dr. Ecséri Lajos. Rend- kívül fontos dolog volna hazánkra nézve a telepítés ügyének nagyobb arányokban való felkarolása s helyes mederbe terelése, ezért ekkor örömmel lehet venni, ha azok, a kik eme kérdéssel behatób- ban foglalkoznak, hozzájárulnak a dologhoz. Ezt tette most ismét dr. Ecséri, a ki munkájában sok figyelemre méltó mond. Ez érdekes füzet Hor- nyánszky Viktornál jelent meg s ára 40 krajczár.

Az „Aquila” madártani folyóirat VI. évfolyamá- nak 1—2 száma jelent most meg s telve van sok érdekes közleménnyel, különösen pedig a madarak vonulásáról sorol fel becses megfigyeléseket, melyekből kitűnik, hogy magyar szaktudásunk is mily tekintélyes mértékben hozzájárul a madártan fejlesztéséhez. Számos apróbb közlemény is foglal- tatik a füzetben, pl. énekesek teléséről, a kis hattyúról, a csonttollú madárról, stb. Ezen a ma- dártanra nézve oly fontos folyóiratot kitűnő tudó- sunk, Herman Ottó szerkeszti; évenként négy, 30—35 ívnyi füzetben jelenik meg, a Franklin- Társulat nyomdájában díszesen kiállítva. Egy év- folyam előfizetési ára 10 korona.

Színművek. A „Népszínház műsora” című vá- lalatban Nágel Ottó kiadásában megjelent: Jó parthie, vígjáték három felvonásban, írta Meri- cayné Kaross Irma; ára 40 kr. — Emberi gyar- lás, népszínmű három felvonásban, írta Lukács István, ki kézirát gyanánt adta ki Budapestén. — Molnár Gyula összes színműveiből a 11-ik kötet került ki sajtó alól. Címe: Csúszó világ, énekes bohózat. Grill Károly budapesti könyvkereskedése utján 1 koronáért kapható.

Az összes honi fürdő és ásványvizek ut- mutatója („Magyar Baedeker”) szerkeszti és ki- adja dr. Hofbauer Imre. Második évfolyam. A könyv a hazai fürdők látogatására buzdít, és ismer- teti betűsorban röviden, vagy névleg felsorolva a fürdőket és gyógyforrásokat. Végül a fürdőkkel való vasuti összeköttetéseket is közli.

Jókai-est a budai szinkörben. A budai szinkör- ben Makó szintársulata színre hozta Jókainak egy fiatalkori drámáját „Dalmá”-t, melyet a „Varche- niták” című nagyobb elbeszéléseiből is jól ismer a közönség. A mikor csaknem fél század előtt „Dalma” színre került a Nemzeti Színházban, szomorú idők voltak, a hazaszeretetről csak példálózva lehetett írni. Az akkor uralkodó romantikus költészetben Jókai megtalálta az alkalmas formát is egy hazafias szellemű darabhoz, s a messze földön játszó dráma

a legkedveltebb színművek közé tartozott. Most, hogy Makó Lajos színtársulata e hó 14-én fölélevezett, a közönség és az ifjúság megragadta ezt az alkalmat, hogy lelkesedéssel tünetsen a nagy költő mellett, ki maga is megjelent a színpadon, valamint hozzátartozói: Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter és Feszty Árpád családijokkal. Az egész este újra és újra kitört a taps.

Az első felvonás végén mindjárt több babérkoszorút nyújtottak át a czímszerep személyesítőjének, Nagy Bellának, ki az előadásban tehetségének szép tanujelét adta művészi játékával. A korszorúk átnyújtása után a közönség viharos taps tört ki és lelkesedéssel hívta a szerzőt a lámpák elé. Az ősz költő engedett a hívásnak és megjelent. Mikor pedig az eljénzés, a taps és üdvözlés szünni nem akart, Jókai megszólalt, s az ifjúsághoz fordulva így szólt:

„Drága fiatal barátaim! Mikor ezt a darabot megírtam, huszonhét éves voltam s a haza akkor tetszhalott volt, a melynek lélekzenie sem volt szabad. Ha a hazáról akartunk beszélni, avar drámat kellett írni és ennek is a hősevé nőt kellett tenni, hogy az fejezze ki gondolatainkat. Mikor darabomat a Nemzeti Színház igazgatóságának benyújtottam, ott mindenki hanyatt esett. Azt mondták: a cenzura nem fogja megengedni, hogy a darabot előadják, de a cenzorok sem olyan feketék, a melyeknek látszanak. Az a jó, becsületes cenzor, ki a darabomat elolvasta, a következőképpen referált róla az akkori, mindenható rendőrfőnöknek: „Des is a Spektakelstüde, bei welchem man viel lachen kann”. Mi aztán biztattuk a fiataiságot s kiadtuk a jelszót, hogy a világot se tapsoljon a hazafias frazióknak, inkább nevésszen mentül többet s ök kaczagtak torkuk szakadtából. Akkor nem kaptunk babérkoszorút, nem kaptunk sem én, sem Dalma akkori személyesítője, Jókainé. A hivatalos lap másnap lerántotta a szerzőt és az előadást is. Most, negyvenhét év múlva, ti elhoztátok nekem azt a babérkoszorút, a melyet akkor megrendeltem. Most is nagyon köszönöm. Akkor a hazafiság rejtett dugóra volt, ma oleőbb, mint a pattogatott kukorica, melyet literszáma mérnek s a melyet csak a fiataiság tud igazán élvezni. Adjon az Isten nektek olyan boldog hazát, a melyről mi egykor álmodtunk. Isten áldjon meg benneteket!”

Rendkívül hatást kellettek ezek a szavak, s mindenik felvonás után ismétlődtek a viharos üdvözlések. Előadás után az ifjúság elragadtatása odaig ment, hogy a költő kocsijából kifogta a lovakat, s több száz lépésnyire maga vontatta.

Színházak. A fővárosi színházak egy része megkezdte a nyári szünetet. Az *Operaszínházban* szeptember elsejéig tart a szünet; a *Népszínházban* augusztus 15-ikéig. A *Nemzeti Színházban* és *Magyar Színházban* június 18-án lesz az utolsó előadás. A *Vígyszínházban* még játszanak rövid ideig, tekintettel a hívós időjárásra, mely a zöldbeli kirándulások és nyaralásra utazások helyett a színházaknak kedvez. A *Vígyszínházban* még június 15-iken újdonságok hoztak színe, egy francia bohózatot: *„A férj vadászni jár”*, írta Georges Feydeau, fordította Mihály József. A francia színművek tárgya körlehetetlen következetességgel a házasságtörés: a vigjátékok és bohózatok ugyanezt találják föl a csapodárkodás és sikamlóság pikáns levében. A *Vígyszínház* nagyon kap ezeken. *„A férj vadászni jár”* már nagyon is vastag étel, melyhez gyomor kell. Duchotel ur vadászni jár egyik barátjával, de biz ő a tilosba indul vadászni. A feleség mindent megtud, s maga is elhatározza, hogy szintén a tilosba megy. Darva, bántó jelenetek erős fűszere következik. Lehet kaczagni is, mert a szerző ügyes és elms, de a jókedvnek a tisztesség érzete árát adja. Az előadás és rendezés a *Vígyszínház*nál mindig jó, s *Lánczy Ilka*, *Hegedűs, Góth, Nikó Lina*, *Topolczai, Szerémi* szolidabb értékű színművekben is tudnak érvényesülni.

Műkiállítások. A múcsarnok nemzetközi tavaszi kiállítása június 15-iken zárult be. Folyton nagy közönség látogatta, mintegy 28,000 azok száma, kik a napi belépőt jegyét fizették, az iskolai ifjúság csoportos látogatása is 4500 főre megy s ezenkívül a tagsági jegyekkel látogatók száma is több ezer. A sorsjáték húzása június 19-én lesz. — A *Nemzeti Szalon* kiállításán a művek egyharmada elkelt, összesen 42 darab. A fiatal művészegyesület sikereit az igazgatósági gyűlés is örömmel vette tudomásul és köszönetét fejezte ki *Wlassics Gyula* miniszternek, a ki művészi programjához következetesen erkölcsi és anyagi támogatásával segíti az egyesületet. Az igazgatóság január elsejétől június elsejéig

a művészeknek eladott képek és a műtárgyaik árából 23 ezer forintot fizetett ki. Öröndetes eredmény.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia június 12-iki ülésén, melyen *Pauler Gyula* elnököl, *Ráth Zoltán* levelező tag, a kassai jogakadémia tanára tartott felolvasást az *egyesen adókról*.

Felolvasását azzal kezdte, hogy egy félszázad alatt Magyarországon, a hol századok mulasztásait kellett pótolni, az állam költségvetése huszszorossal felszokott, úgy hogy az adókat is fokozatosan emelni kellett. Ez a fokozatos adóemelés ép a folytonos fejlődés következtében a jövő században sem fog elmaradni. Ismertetette ezután az adózás fejlődését az egész világon, végül tanulmányainak eredményeit a következőkben foglalta össze: Két irányelv érvényesül évtizedenként változatos reformjaiban. Egyik a tárgyi adók helyettesítése az adózó családi viszonyait és adóssághatárát is tekintetbe vevő személyi adókkal, másik az adóteher átrakása a gyenge vállalkozók az erősekre, vagyis az úgynevezett progresszív adók alkalmazása. A fokozatos adóztatás ellenesinek legerősebb, bevehetetlennek hirdetett védbátyája, Anglia, 1894-ben elesett; a maximumban 18 százaléki terjedő progresszív örökösödési adó ma egyike a szigetország legdúsabb bevételi forrásainak. Bármit mondjanak is azok, a kik korunk uralkodó eszméivel nincsenek megelégedve, azt az egyet el kell ismerniök, hogy a francia fennsültség nagy jelszavai közül az egyenlőség és testvériség ma közelebb áll megvalósulásához a közteherviselésben, mint valaha. Hazánkban az 1848. évi törvényhozás megteremtette a közteherviselést, de még mindig a jövő feladata, hogy ezt kiegészítse a közterhek arányosításának nem kevésbé fontos elvével. Egyesek adóink reformálása már nem hasznáható tovább.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság évi gyűlése tisztikarát így alakította meg egyhangú választással: Elnök *Kuán Géza* gróf, alelnökök *Szász Gerő*, *Szamosi János*, titkár *Ferenci Zoltán*, másodtitkár *Gyalui Farkas*, pénztáros *Hory Béla*, ellenőr *Jekey Aladár*. Új tagokká választották gróf *Kuán István*, Kovács Dezsőt és Bölyny Józsefet.

Az Uránia színházegyesület. A tudományok szemléltető előadására alakult „Uránia” egyesület a múlt héten tartotta szervezködő közgyűlését *Molnár Viktor* miniszteri tanácsos elnöklete alatt. A közélet, az irodalom és tudományos körök sok ismert férfja volt jelen. Az egyesület mint részvénytársaság alakult s a Kerepesi-úton a Rimanóci-palotában orfeumnak épült helyiséget vette ki előadásokra. Az alakuló közgyűlés elfogadta az alapszabályokat, s az igazgatótanács elnökévé *Molnár Viktort* választották.

Az egyet tagsági díja évenként 5 forint. Ennek fejében szabad belépés adatik az Uránia-színház palotájába, hol a legkülönbözőbb érdekes tudományos és tanulságos látványok lesznek, kapják a tagok az Uránia folyóiratot és kedvezményt az előadásokra. Az egyet tizenkét szakosztályban működik, melyek a színház darabjait és előadásait készítik elő. A tudományos színházat október hónapban nyitják meg s az első három hónap műsorán a berlini Uránia színház három kipróbált darabja fog szerepelni: „Az északi sark”, „A vas” és „A föld”. Az Uránia-színház működését az egész országra kiterjeszti, az ország nagyobb városainak színházaiiban is tart előadásokat. A Balkán-államokra is megszerezte a kizárólagos működés jogot, továbbá szerződést kötött a berlini, párisi, londoni és bécsi Uránia-színházakkal, hogy műsorukat átengedik s viszont átveszik a budapesti Uránia-színház magyar tudományos termékeit.

MI UJSÁG?

A király nyaralása. A király július elején *Ischbe* utazik, a hol két hónapig fog maradi. Vele lesz *Mária Valéria* királyi hercegnő gyermekeivel. A király szeptember elején a csehországi hadgyakorlatra megy.

Ferencz Ferdinánd főherczeg ázsiai útja. Ferencz Ferdinánd főherczeg a nyáron nagy útát tesz Ázsiában és Szibérián egy részét is beutazza. Mielőtt útjára indulna, meglátogatja a román királyi párt a színjárat kastélyban s néhány napig ott marad. A főherczeg azután a konstanzi kikötőben hajóra száll s Odesszán át megkezdí ázsiai útját.

Stefánia özvegy trónörökösné e hó 13-ikán *Sághra* érkezett, a báró Bornemisza-család látogatására. A trónörökösné június 15-ikéig maradt ott s ekkor *Szombathelyre* utazott a Szapáry grófok látogatására.

József főherczeg új birtoka. A Fiume melletti *Czirkvenicza* tengeri fürdő-telep esőbe került. A fürdőt és a szép négyemeletes palotát e hó 15-iken árverezték és József főherczeg vette meg 250,000 frttal. Így a szép fürdő, melyet a magyarok eddig is szívesen kerestek föl, biztosítva van a jövőre nézve.

A közoktatásügyi miniszter a művészek közt. *Wlassics Gyula* közoktatásügyi miniszter, a ki most rendre látogatja a városi tanintézeteket a gyakran keresi fel művészeink műterméit, a napokban *Benczur Gyula* mestert látogatta meg. Megtekintette a lipótvárosi bazilika díszítésének kartonjait s gratulált a művészeknek, hogy hazai művészetünk körül szerzett alkotásait ismét újakkal gyarapítja.

Gróf Tisza Lajos szobra Szegeden. Június 15-iken Szeged város közgyűlése elhatározta, hogy *Tisza Lajos* gróf, Szeged újjáépítője szobrának elkészítésével *Fadrusz Jánost* bízza meg. *Fadrusz* a szobrot oly nagyságban, mint *Eötvös József* báró budapesti szobra, huszonnyolcezer forintért készíti el. A szobor költségeire huszezer forint megvan, a hiányzó összeget a közgyűlés szavazta meg.

Erdély műkincsei a párisi kiállításon. A jövő évi párisi világkiállítás magyar pavilonjának egyik érdekessége lesz az erdélyi terem, melyet Erdély fejedelmének műkincseivel fognak berendezni. E czélból június 11-én külön bizottság alakult *Kolozsvárt Bányfi György* gróf főjótállók elnöklésével.

A bizottság elhatározta, hogy összegyűjti Erdély régi műkincseit, gazdag ötös műveit, ékszereket, boglárokat, bútorokat, ruhákat, szőnyeget, fegyvereket, zászlókat, hogy Erdélyt történeti múltjához méltóan mutassa be a párisi kiállításon. Különös figyelmet fog fordítani a bizottság a régi erdélyi hadsereg alkotó elemei, a kék és veres drabantok, a székyei löfők, a székyei határőrség és huszárság emlékeire. A tárgyak összegyűjtésének előkészítésére albizottságot küldtek ki, melynek tagjai: *Lázár István* gróf, *Teleki László* gróf, *Szadeczky Lajos* dr. Elhatározták, hogy a nyár folyamán körutat rendeznek Erdélyben és fölkeresnek minden várost, múzeumot, templomot, kastélyt, főúri családát, a hol valamely műkincset remélhetnek találni, hogy a legszebbeket kiválogassák. A körutat július elején kezdi meg *Szadeczky Lajos* vezetésével *Radisch Jenő*, a budapesti iparművészeti múzeum igazgatója és *Földváry József* dr. miniszteri titkár a kormánybiztosság képviseletében.

Balassa Bálint hamvai. Liptó megye *Hibbe* községében július elsejére tűzték ki a költő Balassa Bálint hamvainak ünnepélyes elhelyezését. De elhalasztották, mert a „magyar nemzeti szövetség” mozgalmat indított, hogy a költőt a budapesti kerepesi-úti temetőbe temessék el és e czélból már a kultuszminiszterhez fordult. Ezenkívül a Balassa-családnak még ma élő két tagja is tudatta Liptó megyével, hogy szintén Budapestben akarják eltemetni Balassa hamvait. Így lehetséges az is, hogy a hibbei ünnep egészen elmarad.

Velasquez-ünnep Madridban. Spanyolország nagy festőművész fiának, Velasqueznek háromszázadik születésnapját fényes ünnepélyekkel ülte meg. A Prado-képtár, a mely a Velasquez-képeknek legnagyobbszerű gyűjteménye, valóságos zarándokjáróhelylyé változott: távol országokból sereglettek egybe művészek, kritikusok, műtörténetírók és a művészetek barátai. Most az évforduló alkalmából Velasquez műveit időrendben külön terembe gyűjtötték össze, a mely a világ egyik legnagyobb múzeumi kiállításává.

Június 13-án ebben a teremben, a melynek bejárata előtt a mesternek babér-, mirtus- és rózsakoszorúja mellszobra állott, előkelő társaság gyűlt össze a nagy művész születése napja évfordulójának megünneplésére: a királynő két leányával, *Izabella infánsnő*, az udvarhoz tartozó méltóságok, a diplomáciai testület, a tudományos és művészi egyesületek képviselői, és számos kiváló művész, összesen mintegy 150 személy. A régenskirálynő helyet foglalt és *Vernata* festőművész beszédet tartott Velasquez emlékeztetőről. *Mannuel del Palacio*, a híres költő, költeményt szavalt. *Rivas* herczeg néhány szonettet adott elő. Szünetközben a zenekar ó-spanyol dallamokat játszott. A királynő ezután megtekintette a képeket. A művészek azonban még más ünnepélyeket is terveznek. Többek között egy nagy bankettet a külföldi művészek tiszteletére, a kik minden országból nagy számban gyűltek egybe Madridban. 14-én folyt le a múzeum előtt felállított Velasquez-oszlopna a leleplezés, ugyancsak nagy ünnepségek közt.

Egy királyi herczeg az éjszaki sarknál. Az abruzzói olasz királyi herczeg e hó 12-iken délben indult el Krisztianából a „Stella Polare” hajóval észak-sarki útjára. A kitünőn felszerelt gőzhajó ágyúlovák között hagyta el a kikötőt.

A londoni sakkturna. Napok óta tart már Londonban a nemzetközi sakkturna, a világ első sakkzói közt. A magyar sakkzókát *Maróczy* képviseli. Június 14-ikéig az összes versenyzők vesztek már játszmát, még a nagybíró *Lasker* is, csak *Maróczy* veretlen. Június 14-ike után a verseny állása a következő: *Lasker* 8, *Janovszky* és *Maróczy* 7½, *Pillsbury* 7, *Cohn*, *Schlechter* 6, *Csigorin* 5½, *Blackburne*, *Showalter*, *Steinitz* 5, *Mason* 4, *Lee*, *Tinsley* 3, *Bird* 2½ nyeres.

Uj kényelmes gyorsvonati összeköttetés Budapest nyugati pályaudvar és Berlin között. Az utazóközönség figyelmé felhívatik azon új és kedvező gyorsvonati összeköttetésre, mely j. évi május 1-je óta Budapest ny. pályaudvar és Berlin között Zsolna—Oderbergen át fennáll. A nevezett naptól kezdve ugyanis Budapest ny. pályaudvarról naponta este 6 óra 20 perckor egy új gyorsvonat indul, mely Berlin—Friedrichstrassera mindennap délelőtt 11 óra 19 perckor érkezik. Az ellenkező irányban az indulás Berlin—Friedrichstrasserről délután 4 óra 25 perckor és az érkezés Budapest nyug. pályaudvarra másnap d. e. 9 óra 45 perckor történik. Ezen új gyorsvonatoknak használata mellett az utazás tartama a fentebbi viszonylatban az eddigi 22 órával szemben csak 17 órával lett ki, mi mellett az illető gyorsvonatokban Budapest és Berlin között minden kényelemmel berendezett I. és II. oszt. közvetlen kocsik is közlekednek.

Krónikus viszketeg, bármint sör, bőrkütesek minden faja, test-, kéz-, lábizzadás ellen legjobban ajánlható *Erényi Béla* szabadszállási gyógyszeres „*Ichtiol-Salicyl*” készítménye, mely orvosilag ki van próbálva és legjobbnak találtatott. A test bármely részén biztos eredményt nyújt használható. Ára 3 korona, utasítással. Postán megrendelhető: *Erényi Béla* Szabadszállási (Pestmegye) cím alatt. Főraktár: *Török József* gyógyszerár, Király-utca 12. sz.

Kufeké-féle gyermekáplisz. Gyermkekkel megáldott szülőknek nézve elvitathatlan és nagyérdemű kérdés a kisdedek helyes táplálása. E nagyfontosságú ügyben nehéz ama sok preparátum közül választani, melyek manapság az újságokban hirdtetnek. Egy jótudó gyermekorvos által „*A csecsemő gondozása és táplálása egészsége és betegsége napjaiban*” cím alatt kiadott füzetek mindazoknak, a kik gyermekeik gyarmodását komolyan szívükön viselik, értékes tanácsokat szolgálnak. Az említett füzetek ingyen és portamentesen küldi szét a Kufeké féle gyermekáplisz-gyár, Kufeké R., Bécs VI/2.

HALÁLOZÁSOK.

Lökősházy *TAVASZY ANTAL* nagybirtokos, Arad megye törvényhatósági bizottsági tagja, volt 48-as honvédfőhadnagy s Perczel Mór tábornok segéd-tisztje, június 13-án 74 éves korában Budapesten meghalt. Temetése e hónap 15-én ismerőseinek és tisztelőinek nagy részvéte közt ment végbe. Az elhunytban *Rónai Horváth Jenő* honvédezered és jeles katonai, hadtudományi író, dr. *Harsányi Gáspár* miniszteri titkár és *Emánuel Győző* törvényszéki bíró apósuakat gyászolják. Az elhunytnak három leányán kívül két fia maradt, kik közül dr. *Tavaszky Antal* az irodalomban is nevet szerzett, s 1897-ben a tud. Akadémia pályázatán „*Az utolsó Lángly*” költői elbeszéléssel a Nádasdy-féle díjért versenyezvén, dícséretet nyert; művét lapunk mellékelte, a „*Regénytár*” most május hónap közölté. Írója messze világrészben, Amerikában él, a hol főleg közgazdasági tanulmányokkal foglalkozik, de a hazai költészet iránti buzgólkodását és lelkesedését eléggé mutatja, hogy a magyar költészet művelői közé sorakozik a távoli világrészből is.

A régi honvédek közül elhaltak még: *KOLÉNA ENDRE* kőszdi plébános, 48-as honvéd, 69 éves korában. Mint diák részt vett a szabadságharcban s a branyiszki csatában már mint őrmester küzdött. Később tiszt lett *Kmetty* hadosztályában s részt vett a kápolnai csatában, Buda visszavételében, majd küzdött az alsó részekben s fedezte az utolsó lugosi csatában *Kossuth* menekülését. — Alsó-Csernátoni *MOLNÁR ZSIGMOND* volt 1848—49. évi honvéd vadász-ezred hadnagy, a honvéd-egyesület jegyzője, volt cs. kir. közjegyző, maroszéki kir. törvényszék elnöke, a marosvásárhelyi ref. kollégiumnak hosszúságú ideig a jogtanácsosa, 73 éves korában Marosvásárhelyen. — *PÉTRÁS GUSZTÁV* honvédfőhadnagy, nyug. kataszteri mérnök, 74 éves korában Budapesten, gróf *Kinszky* szül. *Pálmai Ilma* színművésznő édes atyja, ki külföldről jött el atyja haladás ágyához. — *SÁGI SÁNDOR* Ferencz nyug. községi jegyző, volt 48-as honvédtiszt, 87 esztendő korában Felső-Iregben.

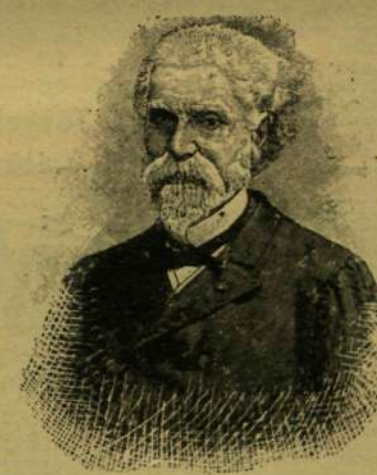
Elhunytak még a közelebbi napokban: *BERECZKI GÁBOR* PÉTER, Háromszék megye alispánja és az erdélyi róm. kath. status választott tagja, életének 52-ik évében, *Sepsi-Szent-Györgyön*, s holttestét

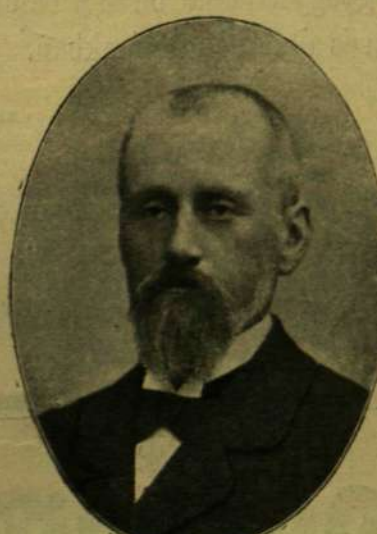
Mazeau, a semmitősek elnöke.

Dupuy, a lemondott miniszterelnök.

Manau főgyógyász.

Krantz, a volt hadügyminiszter.

A párisi eseményekhez.

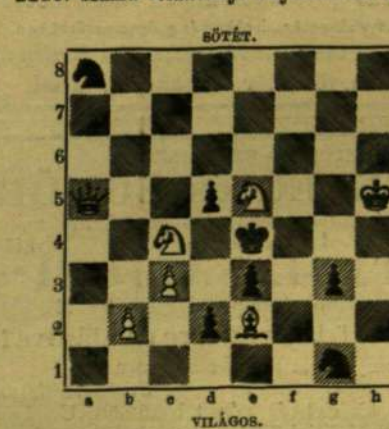
Képek a „Politikai Újdonságok” legutóbbi számaiból.

Szárazpatakon helyezték örök nyugalomra. — *GORICZAY GYULA*, magyar kir. honvédezeredes hadbíró, a magyar kir. honvéd főtörvényszék rendes előadója, 56 éves korában, Budapesten. — *SZITÁNYI LUDOV*, fővárosi bizottsági tag, 77 éves korában, Budapesten. Kiváló szerepet játszott a főváros kereskedelmi életében. Annak idején része volt az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság alapításában és évtizedeken át elnöke volt a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnak és a Közüti Vasut-Társaságnak. — *NEMESSÁNYI JÁNOS*, kir. tanácsos, nyug. kir. tanfelügyelő, 68 éves korában, Újvidéken. — *UDVARDI CSERNA FERENCZ*, nyug. kir. járásbíró, ügyvéd, Fejérmegyei tiszteletbeli tiszti ügyész, 60 éves korában Gárdonyban. — *UDVARHELYI PAPP ZSIGMOND*, az „*Ugocea*” szerkesztője, Budapesten. — *DR. NAGY MIKLÓS*, az arad-csanádi vasutak gura-honci pályafutósa, 28 éves korában. — *LOVAG NEUMANN HENRIK*, az „*Adria*” biztosító társaság vezérigazgatója, 56 éves korában New-Yorkban, hová neje és leánya kíséretében nővéreinek látogatására ment. — *BRÜLL ZSIGMOND*, a „*Brüll Henrik és fiai*” budapesti cég főnöke, 69 éves korában; a kereskedővilág egyik legtekintélyesebb tagját vesztette el a jótékony emberben. — *JUNIÁSZ GRÓNY*, Nagy-Kanizsa város származója, 66-ik évében, Nagy-Kanizsán. — *BONYHAI HEGEDŰS KÁLMÁN* dr., mihályi-i orvos, 35 éves korában, Mihalýban. — *NAGYIDAI BERZSENYI IONÁCS*, pénzügyminiszteri tisztviselő, 66-ik évében, Budapesten. — *DR. NOVOTNY JÓZSEF*, orvosvezető, a fővárosi mentő-egyesület derék tagja, hosszas betegség után a Hungária-téglagyárban levő lakásán. — *LENGERER JÁNOS*, a győri első takarékpénztár igazgatósági tagja, Győrről.

Öz. *SZABÓ KÁROLYNÉ*, szül. makfalvi *Dózsa Karolina* 66 éves korában Makfalván. Az elhunytban *Dózsa Endre* országos képviselő nagynénjét gyászolja. — *POPOVICS VAZULINÉ*, szül. *Vissy Berta*, *Popovics V.* volt képviselő neje, *Gombos Béla* képviselő anyósa, 68 éves, 0-becsén. — *PEREGUNY SÁNDORNÉ* szül. *Nemetz Irma* nyug. állami tanítónő, államrendőrségi fogalmazó neje, 39 éves korában a fővárosban. — *KAPCZY ILONA* 51 éves korában Gödöllőn. — *BÁNYAI IDA*, *Bányai Imre* leánya *Békésen*. — Öz. *GYURKOVICH KÁROLYNÉ*, szül. *Knoll Mária* 79 éves, Budapesten. — Öz. *HOLZHAMMER ISTVÁNNÉ*, született *Nagy Karolina* 70 éves, Szarnos-Ujvárott. — *KINCHEMAYER LAJOSNÉ*, született *Maurer Anna*, 69 éves korában, Szepesváralján. — *Kenessei SZIKLAY FRANCISKA*, Budapesten, élete 70-ik évében. — *BENKA ILONKA*, *Benka Gyula* igazgató-tanár leánya, 20 éves korában, Szarvason. — *SARLAY JÓZSEFNÉ*, szül. *Steiner Regina*, 82 éves korában, Győrött. — Öz. *SÁAD JÓZSEFNÉ*, szül. *Marton Anna* 62-ik évében Budapesten. — *SPITZER IGNÁCZNÉ*, született *Steiner Amália*, gabonakereskedő neje 62-ik évében Budapesten. — *SCHAMSCHULA REZSŐNÉ*, szül. *Csáthi Szabó Malvin*, honvédszázasos neje, 33 éves korában, Marillavölgyön. — *Iffy KAPASZ KÁLMÁNNÉ*, szül. *Tondu Margit*, Csepel község jegyzőjének neje, 24 éves korában, Csepelen.

SAKKJÁTÉK.

2119. számú feladvány. Bayersdorfer A.-tól.

Világos indul s a megadott lépésre matot mond.

A 2100 számú feladvány megfejtése Decker A.-tól.

Világos.	Sötét.	Világos.	a. Sötét.
1. H7—d5	Kd5—e4 (a)	1. Világos. a. Sötét.	1. Világos. a. Sötét.
2. Vb7—b7	Kd4—e5	2. Vb7—e7 + ...	2. Vb7—e7 + ...
3. d3—d4 +	t. sz.	3. Vb7—e8	3. Vb7—e8
4. V mat		4. e3—e4 mat.	4. e3—e4 mat.

A 2101. sz. f. megfejtése azonos a 2090 sz. f. megfejtésével.

Helyesen fejtették meg: Budapest-n: *K. J. és F. H.* — *Andorfi Sándor*. — *Kovács J.* — *Kecskeméti*: *Balogh D.* — *Agárdon*: *Gall Mihály*. — *Lipótváros*: *Hoffbauer Antal*. — *A pesti sakk-kör*.

Legjobb Sakkonyv: *Márki István* A sakkjáték tankönyve. Mintajátzmakkal, csellóságokkal stb. Második kiadás. Kötve 2 frt 40 kr. (Athenaeum kiadása).

Észrevételek.

A) A cs. és kir. hadsereg katonai közigazgatása határozottan fentartja magának a metán rendelkezésére álló saját készleteit a szerződési időszakon át használatba vétetnek.

B) Minden állomáson köteles a bérlő a takarmány adag javítása által a folyó szükséglet és azontul tartandó negyed rész ellen eredő többletet az elfogadott ártér kiszolgáltatni.

C) Az alomszalma 1/4 részének zsupszalmából kell állania.

D) Az ajánlatban határozottan kiteendő a fa neme pl. cserfa, bükkfa stb. és a hasabok hossza, azután vajon usztatott vagy usztatlan-e; a kőszén pedig a telep és a bányá megnevezésével.

A soproni állomás részére kiválólag Brenneri kőszén vétetik igénybe.

E) Pozsony, Komárom, Győr, Esztergom és Sopronban a vállalkozó köteles az elfogadott ártér a meghatározott időn át egy esetleg összpontosítandó lovas-hadosztály vagy gyalogezred és pedig gyalog- vagy lovasdandárban vagy pedig egy gyaloghadosztályban tartandó gyakorlatok számára szükségelt többletet is kiszolgáltatni. A nagykanizsai állomáson az 5. számú lőszorozási bizottság szükséglete, mely előre meg nem határozható és hirdetményben csak általánosan felvett, a vállalkozó által az elfogadott ártér beszolgáltatandó.

F) A Szombathelyre nyert szénaszállítás vállalkozója köteles a katonai állam által az élelmezési főkraktárnál bérben birt szénraktárt évi 1000 frt bérért a szállítási 1899/1900. időtartamra bérbe venni.

Ezenkívül köteles a vállalkozó ezen bérbeadás alkalmából a katonai államnak előírt házadót a pótlékokkal, továbbá a jövedelmi adót és a többi, a törvény által a bérlőt illető járulékokat viselni, illetőleg a megállapított határidőben készpénzben megfizetni, vagy az államnak megtéríteni.

G) A mozgósítás esetére vonatkozó külön határozványok a szállítási feltételek füzete XXIV. cikkében foglaltak.

1. A cs. és kir. közös hadsereg fent kimutatott élelmi szükségleteinek biztosítása végett a táblázatban megjelölt napokon, kizárólagosan írásbeli ajánlatok után, nyilvános tárgyalás fog tartatni.

2. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló és teljesen jóhitelűnek bizonyult, vagy a tárgyaló bizottság előtt vállalatképeseknek és megbízhatóknak ismert vállalkozók kivételével, üzleti képességet s erre vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egyet által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik. — Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek. — A bizonyítványokban igazolandó vállalatképeség iránya és terjedelme a fentebbi táblázatban van megjelölve.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a kiállító kamara vagy egyesület által, a tárgyalást megelőző napig mint »bizalmas és sürgős« a tárgyaló bizottságoknak beküldendő. Az elkészés következményeit minden körülmények között a fél viseli.

3. Az alábbi mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett, 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előírt bántéppénzekkel együtt az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon legkésőbb délelőtti

10 óráig kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniük, későbbben érkező vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

4. Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel írt ár között eltérés mutatkozik, akkor a betűkkel írt ár fog helyesnek tekintetni.

5. A részletek feltételek Pozsonyban, Komáromban és Sopronban 1899. évi június hó 1-én keletzett két-két összhangzó példányban elkészített, a szállítási feltételek tartalmazó füzethöz foglaltatnak, és a pozsonyi, komáromi, valamint a soproni cs. és kir. katonai élelmezési raktáraknál naponta délelőtti 9 óráig betekintethetők. Különben az előírt feltételi füzet a cs. és kir. élelmezési raktárnál (árkszonkint 4 krajczárért) mindenki által megkapatható.

6. A községek bántéppénz vagy ovadék letételétől fel vannak mentve.

Termelők és mezőgazdasági egyesületek azon vállalatokra nézve, a melyet saját termeléseikkel teljesíteni képesek, ovadék letétele alól szintén fel vannak mentve.

Termelők és mezőgazdasági egyesületek ajánlatai, egyenlő árak mellett, más vállalkozókkal szemben előnyben részesülnek.

7. Összetes ajánlatok csak akkor vétetnek tekintetbe, ha azok a cs. és kir. hadsereg szükségleteit illetőleg a feltételi füzet XVII. cikkelyében meghatározott kereten belül vétetnek és ha együttesen az egyenkint tett ajánlatoknál előnyösebbek. Tüzelfő és kőszénre ajánlatok azokkal széná és szalmára együtt nem tehetők. — Nem egyenemű cikkekkel az ajánlatban az ár minden egyes cikkre nézve külön kiténtetendő.

8. A beszállításoknak a fentebbi táblázatban felsorolt állomásokon kell történnie, és köteles a szállító az ágyaszalmát, tüzfát vagy kőszénét a szállítási feltételek füzetének X. cikkelye értelmében a laktanyákba, illetőleg a csapatok elhelyezésére szolgáló egyéb helyiségekbe megtérítés nélkül elfuvarozni.

Ha a szállító erre vállalkozni nem akar, ennek ajánlatában — az esetleg külön igényelt fuvardíjak kiténtetése mellett — határozott kifejezést kell adnia, mert ellenesetben az vélelmezett, hogy a fuvardíj a felajánlott szállítási árban már befoglaltatik, külön fuvardíjra igényt nem támaszthat.

Az élelmezési szükségleteknek az állomáshoz tartozó helyiségekbe való elfuvarozására nézve az előkészített feltételi füzet XVII. pontja értelmében külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már befoglaltatik.

Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznak, akkor ezek közül az, ki az illető cikkeknek szállítását elnyerte, előnyben részesül.

9. Az ajánlatok a hadseregigazgatás irányában ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvénycikk 314. és 315. §-ában — valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve — megállapított határidőnek betartásáról.

10. Tartalékkészletek készentartása végett a feltételi füzet VII. pontjára külön figyelmeztetik.

11. Ajánlatok kevesebb mint 14 napi határidővel nem fogadtatnak el.

12. A szállítási feltételek füzetében foglaltak betartására már ajánlatának benyújtásával minden ajánlattevő kötelezve van.

Kelt Pozsonyban, 1899. évi június hó 1-én.

Cs. és kir. 5. hadtest hadbiztossága.

Ajánlati minta.

50 kros bélyeg

En alulirt az 1899. évi június hó 1-én 2119. ad sz. kelt hirdetmény alapján kötelezem magamat, hogy az N. állomáson s az ahhoz tartozó helyiségekben szükséges:

szénának	5600 grammos adagját	 kr., szóval	 krajczárral,
alomszalmának	2100 „ „	 „ „	 „ „
szecskának	850 „ „	 „ „	 „ „
ágyaszalmának	métermázsáját	 frt „ „	 „ „
kemény tüzfának	kőbméterét	 „ „	 „ „
kőszén (milyen fajta) métermázsáját		 „ „	 „ „

1899. évi-tól 19.....-évi-ig terjedő időtartamra szállítani, továbbá az átvonuló élelmezést is a cs. és kir. közös hadsereg részére, az előkészített feltételi füzet IV. cikkelye értelmében kiszolgáltatatom és ezen cikkek elfuvarozását a szükséglet helyére — a fent részletezett árakba már beleértve — elvállalom (a szükséglet helyére való elfuvarozás nélkül), mely ajánlatomért a mellékelt, külön borítékba zárt (vagy: az ide csatolt elismervény szerint a pénztárnál letéteményezett semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen összesen forint bántéppénzzel kezkeskedem.

Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerném, hogy legkésőbb 14 nappal az ez iránti hivatalos értesítés után bántéppénzemet a 10 százaléknál ovadék erejéig kiegészítenem, s ha ezt elmulasztanám, a hadseregigazgatást feljogosítom arra, hogy ezen kiegészítést a kijáró szállítási keresetemből való levonás útján eszközöltesse.

Egyébiránt a hirdetményben közzétett feltételeken kívül, a tárgyalásra előkészített 1899. évi június hó 1-én keletzett feltételi füzetekben foglaltaknak is alávetem magamat.

Az N. nek N.-ben kelt, ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalatképeségemről szóló bizonyítvány közvetlenül az nek fog átküldetni.

Kelt N. ben, 189..... hó-én. N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye.)

Az ajánlat lepecsételő és borítékra irandó:-án kihirdetett s 189.....-én tartandó tárgyaláshoz.

•Ajánlat az 189.....-án kihirdetett s 189.....-én tartandó tárgyaláshoz.

A letéteményezett bántéppénz az ajánlatban részletekben, a külön borítékban pedig ennek tartalma (készpénz vagy értékpapírok) számokkal és szóval kiirandó.

50 év óta

közkezeltségnek örvendőnek köhögés, rekedtség, torok és légzési szervek működési zavarainál a kitűnőnek bizonyult

EGGER-féle MELLPASZTILLÁK

(1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadoz 25 kr.)

Bérméltóság 30 kr. — A gyomor rendellenes működésénél radikális hatásának bizonyultak

EGGER szódapaszttillái

(1 doboz 30 kr.). Bérméltóság 20 kr. Mindkét szor kapható minden gyógyszertárban. — Fő- és székhely: raktár Magyarországon. Nádor gyógyszer. Budapest, Váci-körút 17.

A női szépség

fenntartására és emelésére a legkitűnőbb szer:

Cornelia-arczenőcs

(törvény által védve). 7008

mely az arcnak tiszta, meglepően fiatalos színt kölcsönöz a mit semmi más szerrel elérni nem lehet

Kitűnő szer: májfoltok, szepők, pattanások, pörselek (mitesszer), túlvörös arc és a bőr minden tisztatlansága ellen, a száraz vagy barna arcbőr, vakító fehérré teszi. Egy kis tégely ára 1 korona. Egy nagy tégely ára 2 korona. — Ezen közkezelvél szer kapható:

LESZKOVÁZ MILETA

„KORONA“ című gyógyszer-tárában

Ó-Verbáson (Bácska), 150.

Postai megrendelésre minden penderék, szappanok és illatszerek házhozszállítását ajánlatnak

Viszonteladók kerestetnek.

Főraktár Budapest: Török József gyógyszer-tára, Király utca 12. és dr. Egger Leo gyógyszer-tára Váci-körút 17.

Fényképfölvételek

műteremben és házon kívül, épületek, tájképek, interieurok, gyártelepek, állatok stb. Sokszorosító műintézet. Tervek sokszorosítása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén cinkografiai munkákat jutányos árban elvállaltatnak

KLÖSZ GYÖRGY

udv. fényképezési műintézete által 8063

Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

BALATON-FÜRED,

gyógyfürdő s a Balaton metropolisa

Zala vármegyében. — Posta és távirat helyben.

Fürdőidény május 21-től szeptember végéig.

Azon gyenge ártólók és mellbetegek, kik B.-Füred kedvező klmáját előbb élvezni akarják, már május 16-ától itt minden kényelmet — meleg fürdők kivételével — találhatnak.

Tiszta ózondus, enyhe, egyenletes tóparti levegő; égvényes, sós, szén-savas, vasas források; juhsavó-, tej-, szőlő-, massage-gyógyó; szénsavas meleg pezsgő és szénsavas hideg fürdők, gőzfürdő, zuhanyok, balatonvati hideg fürdők és uszodák. Orvosi tekintélyek igen ajánlják: vészegényesség, görvály, gümőkör, csúsz, köszvény, légzőszervek hurutos bántalmái, rekedtség, vérköpés, gyomor és bélhurut, máj- és lépverőbőség, női bajok és idegbántalmakban.

Élsőragy fürdőintézet.

Hegyekről védett gyönyörű fekvés, díszes és czél szerű berendezés: gyógy-terem, sétacsarnok, árnyékos sétányok, lombos park, fenyves liget, térszín, színi előadások, hetenkint táncmulatság, élvezetes kirándulások, sétacsónakázás. — Elegáns lakások a Balaton partján épült Polynárvanban, az Erzsébet- és Klotild udvarokban és a Grand-Hotelban; csinos nyaralók. Jó és mérsékelt étkezés, table d'hôte: convert 1 frt 50 kr. Szobák 40 krtól 5 frtig kaphatók. Junius 15-ig és augusztus 21-től a saison végéig a lakások 30 százalékkal, az étkezés a Grand-Hotel éttermében 20 százalékkal olcsóbbak.

Vasúti állomás: Siófok és Veszprém: Siófoktól Füred gőzhajón 1 óra. Veszprémtől kocsin 1 és fél óra. Vasúti saisonjegyek 33% százalékos kedvezményt nyújtanak, menettáji jegyek — 3 napra — félórán kaphatók. A fürdőintézet rendelő főorvosa Dr. Huray István, kir. tan.

Lakásmegrendelések — előleg beküldése mellett — Lingl Valérián fürdő-igazgatóhoz intézendők Balatonfüredre. A balatonfüredi ásványviznek, mely mint éterndi víz is igen kedvelt, főraktára Édeskút L. ásványvíz-szállító Budapestén. Ezenkívül kapható Szemerey Jánosnál Veszprémben és Lichtecker Antalnál Székesfehérvárott.

8273 Prospektusokkal ingyen szolgál

a fürdőigazgatóság.

Kávé

4 1/2 kgr. Honduraskávé 6.30
4 1/2 „ Java-kávé 6.25
4 1/2 „ afr. Moca-kávé 6.25
4 1/2 „ gyöngy-kávé 6.30

Széküldés bárhova bérmentve utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. A postacsomag vegyes fajokból is összeállítható 8202

Németh Viktor

Budapest, VIII., József-körút 44/V. sz.

A legjobb vasaló és simítógépek, mángorlók, facsarók, a legkímélőbb MOSOGÉPEKET készíti a 28 csemmel kitüntetett mosógépek 8217

Wendelin Pletsch, Reichenberg

Egész mozdítókészlet berendezése

7805 A ki (eszköz- és más ideges állapotokban) szenved, kérjen arról szülő fizeteket. Kiváratra ingyen és bérmentve megküldi a Schwaben-Apotheke, Frankfurt a. M.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo.

Naponkinti eladás

Kapható minden fűszer- és csemegé-kereskedésben és cukrászdában. 7009

Ninon de Lenclos

a világhírű történelmi szépségnek titkáról emlídik szép és fiatalnak maradni végre lefoltat a lepel és a világhírű Ninon-pipere- és széplőszerek alájában mindenki megszerezheti **STEINER MIHALY** az fekete sashoz címzett városi gyógyszer-tárában Temesvár-bélváros a szemérem-templommal szemben.

Ninon kéz- és arczenőcs a világ legjobb arczenőcs, a mely csodálatos jótékony és biztos hatása folytán minden egyéb arczenőcsét kiszorított, a legbiztosabb és leggyorsabb elvált minden szepők, májfoltok, bírcsot, bórakát, pattanást és a kéz- és arcbőr minden egyéb tisztáltságot és betegséget és hatása még soha nem maradt el. Egy tégely 60 kr.

Ninon kéz- és arczszippan (Savon de Ninon) az egyetlen szappan, a mely alkalmas arra, hogy a kéz- és arcbőr tisztítsa, rendkívül puhítsa és finomítsa, de a mellett teljesen ártalmatlan legyen, azért különösen a Ninon arczenőcshez eskis ez a szappan használatosk mosdónak. Ára 40 kr.

Melyik a legjobb arczpor a világon?

Ezt a kérdést halljuk vagy százszor na, ont! Nos, e talány meg van fejtve: Végén On Nagysád a híves **Ninon-arczporból** (Poudre de Ninon) és önmaga fogja ezennél ezen kérdésre válaszolni, mert ez egészen jól fedti a bőrt, alig észrevehető raja és mégis gyönyörűt férséget és üdéséget kölcsönöz és a mellett egy teljesen ártalmatlan arczpor, mely eddig föllmulhatatlan. Három szízen kapható. Egy eredeti doboz ára 1 frt.

Ninon-Crème zsírtalan arczenőcs (napal is használható), a leggyorsabb és legbiztosabb minden tisztáltságra, még a legérzékenyebb bőrre is alkalmas. Egy eredeti tégely 1 frt 50, próbátégely 1 frt. — Ezen eddig felül nem mult és az egész világon legjobbnak elismert széplő szerek, eskis a városi gyógyszer-tárában Temesvártól kaphatók és minden darab czéggel és néveléssel van ellátva, óvakodjék tehát mindenki a rossz és ártalmas hamisításoktól. Széküldés naponta, küldeményeknél 3 fron felül nem számítatik a csomagolás. 5 fron felül bérmentve küldés. — Nagyobb rendeléseknél enjelmény. 7895

Raktárak Budapest: Török József gyógyszer-t. és az ország minden nagyobb gyógyszer-tárában.

A világ legkiválóbb szere a női szépség fenntartására és emelésére a **JUNO-KENŐCS** (Kér- és arczenőcs)

Minden eddig ismert szépségért föllmul, a mellett tökéletesen ártalmatlan. Biztosan és gyorsan távolítja el a bőr mindennemű tisztáltságot, mint: himlőhelyet, szepők, májfoltok, persenéseket (vimerit), bórakát (mitesszer), pikkelykőteget, bórhamlást, napégést, arcvereséget stb. A bőr érzékenységét és durvaságát megszünteti, s rövid használat után hófehérré, bárszínimává teszi. Egy l. sz. tégely ára használati utasítással még finomabb és hatásosabb 50 kr. mint az l. számú. Használati épügy történet mint az l. számmal van ellátva, csak hogy a folyékony Juno szappan használható hozzá. — Ára 2 korona (1 frt).

JUNO

— viz — és és arcviz ára 50 kr.
— puder, fehér, rózsás és krémessin 1 doboz 50 kr.
— fogpép sampon nőr. alkatrészekben, szappan nélkül 30 kr.
— szappan, 1 doboz 30 kr.
— szappan, folyékony, egy üveg 40 kr.

Juno-hajfestőszert. (Chromatique de Juno.) A legjobb és egyszerűs mind teljesen ártalmatlan szer az az vagy vörös hajzatnak, szőke, barna vagy fekete színe való kényelmes és állandó festésére. Ez szerrel festett haj (hajusz, szakál, szemöldök) színe, mely szín a természetesen hajszíntól meg nem különböztethető, állandóan megtartja. A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva. Vélel alkalmával a kívánt árnyalat (szőke, barna vagy fekete) kerendő. Egy tok kimerítő használati utasítással együtt 4 korona (2 frt). 8137

A legkínzóbb és legerősebb fogfájás egy pillanat alatt megszűnik! amerikai fogcsipek alkalmazása folytán. Ezen fogcsipek a legjobb szes mindennemű fogfájás ellen, akár odvas vagy lyukas fogtól, akár megfázás folytán (foggyulladás) szárazság, fájás, hamlatos gyors hatás! Egy üveg esetet és használati utasítással 90 fillér (45 kr) 60 kr. előzetes beküldése ellenében ajánlatlan és bérmentve. — Fenti szerek egyszerű hatását az elismerő- és köszönő levelek ezrei igazolják.

Főraktár és egyedüli készítése a **BANTLER ÖDÖN** (Szent Miklós) gyógyszer-tára hírneves Juno készítményeknek Temesvár, Király-utca 4. Naponta széküldés postával.

A már 45 év óta dicsegetreméltólag ismert, a m. kir. egészségügyi hatóság által jónak találta és engedélyezett

dr. SPITZER-féle

arcztisztító kenőcs

szepők, himlőhely, bőrmor, májfoltok, fakadékok forrássági persenének, orrvörösség és minden egyéb arcrovirágzások ellen, valamint a dr. SPITZER-féle

bőrszépítő szappan

mely arczenőcsnel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal kinézetet kölcsönöz.

Egy nagy tégely arczenőcs ára 80 kr., kisebb 50 kr., szappan 50 kr. Utánzásoktól óvakodjunk! Csak Krajcsovic által Vukováron készített kenőcs valódi. Minden tégelyen Krajcsovic, a készítő arczépe látható.

Budapest, Király-utca 12. sz. Török J. gyógyszer-tára.

Szépség és egészség.

Korunk főnyavalyája az idegesség

és vértelenség, melyből számtalan kör származik. Ez ellen pedig legbiztosabb hat a **vasas chinabor**

1 üveg 1 frt 20 kr., 5 üveg franko külf. 6 frt.

Sherryvel van kelesztve és minden haconverdi készítmények között a legjobb. Vinnalást és vasat tartalmazza.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Aradon.

Kapható Budapest: 8133 Török József gyógyszer-t. és minden magyarországi gyógyszer-tárában.

Kinek van szepője? Ezrek mennek Carlsbadba hogy rossz gyomrúkat kipepessék és újra jól emésztessenek pedig ezt a célt otthon könnyen elérhetik a világhírű **FESIN-BOR** használatával, mely az ételt megemésztést segíti és a gyomrot rövid időn tökéletesen helyreállítja a *Caspera Bor* rendszeres kitételek egybe hatásos hatást és vértelenséget. *New Kesser* Minden ilyen készítmény kitételek a legjobb. Az emésztés erősege kiállítható 40 határadat kitűntetve.

70 kr. Postán franko külf. 1 frt 5 kr. Szappan 50 kr. külf. 1 doboz 30 kr.

Legjobb és leghíresebb
pipere holgyor: a
La
1895
Különleges Rizspor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERESZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Párisi hajápolási szerek!

„Viola” hajfátaltató-tej. Teljesen ártalmatlan, kitűnő hatású. 1 üveg ára 1 korona.
„Viola” hajszesz. A haját leggyorsabb senn szedte ki, ezért is ennek alkalmazásánál a haj törékenységről nem kell tartani. 1 üveg ára 1 korona.
„Viola” Tanno-chinin-pomádé. A haj ápolására kitűnő hatású gyógyszer. 1 tégelynek ára 1 korona.
„Viola” antiszeptikus fogpor. Egy doboz ára 60 fillér.
„Viola” antiszeptikus fogvix. Egy üveg ára 60 fillér. — Kapható: **GEML-féle gyógyszerárban** az „Arany keresztben.”
Temesvár, Belváros, Losonczy-tér.

Államilag kedvezményezett gőzerőre berendezett első magyar
Torony-óra-gyár
Mayer Károly L.
utóda MÜLLER JÁNOS
Budapest, VII., Kazinczy-utca 3.
Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve. 8110

Wachtl és Társa

IV., Régi posta-utca 4.
Egy 8229

Fényképezési gép

a legszebb ajándék.
Passe-partouts
és rámak a leg-
jutányosabb
árakon.
Árjegyzék ingyen
és bérmentve.

6 arany 18 ezüst érem 30 tiszteleti és elismerési okmány.

95 és 64 aduári istállóban, a nagyobb katonai és polgári istállóban használatban, nagyobb farszörny előtt: és utáni erősítésre, rángatózásnál, az idegek megerősítésére stb. A lovakat az idomításnál kiváló tevékenységre képesíti. Valódi csak a fenti védjeggyel, kapható Ausztriában Magyarországon és mindenütt.

Kwizda-féle Szab. szárszalagvédő gummiból.

A szab. szárszalagvédők szürke, fekete, barna és fehér színben 4 nagyságban állítottak elő és pedig bal- és jobb lábhoz. Szárhoz mérve a b szerint.

A szab. szárszalagvédők ára szürke színben db.-ként 1. sz. 2 ft 75 kr., 2. sz. 2 ft 95 kr., 3. sz. 3 ft 20 kr., 4. sz. 3 ft 65 kr. — Fekete, barna és fehér színben db.-ként 1. sz. 2 ft 95 kr., 2. sz. 3 ft 10 kr., 3. sz. 3 ft 40 kr., 4. sz. 3 ft 85 kr.

Kwizda-féle szab. gummi övcsuklók, melyek a lovak lábait vannak hivatva megvédeni.
Illusztrált katalógusokat ingyen küld.

KWIZDA JÁNOS FERENCZ
sz. és kir. császármagyar és román kir. udvari szállítókerületi gyógyszerésznél Kornsburg, Bécs mellett.

Palais hajfijító

használatával a megőszült haj eredeti színét nyeri vissza. A fejbőrt nem fesi, a ruháknak nem fog, többi előnye, hogy a hajszálakat erősíti és hogy teljesen ártalmatlan. Egy üveg ára 1 ft. Főraktár Budapest: Petri Ottó gyógyszerárban, I. Attila-körút 47. Kapható: Váci-körút 66. sz., Nádor-utca 3. és Király-utca 36. szám alatti gyógyszerárakban is. 8190

Kufeke féle
a tej legjobb hozzátéte
a betegséget
megakadályozza és eltrávitja
gyermekliszt.
Kapható gyógyszerárakban és droguistáknál

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyuszkem szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindenféle bőrelszarodás, ellen. A hatásért jótállás vállaltatik.
Központi szétküldési raktár: **SCHWENK L.** gyógyszerész MEIDLING-BÉCS.
Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellette védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 60 kr. Vidékre 80 kr. előzetes beküldése mellett bérmentve.
Magyarországi főraktár: 8200
Török József gyógyszer. Budapest, Király-u. 12.

Vérszegények és lábbadozók

Serravallo Chinabort
vassal egyenak
1/2 liter ára 1 ft 20 kr.
1/4 liter ára 2 ft 20 kr.

Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás írá, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák. Sokszor kitüntették. Minden gyógyszerárban kapni.

A modern vegyészeti hatalmas haladása és az ebből származó számtalan cosmetikus készítmények sem voltak képesek a 30 éven át bevált

Dr. Lengyel Frigyes-féle Nyirfabalzsamot

alvómor, a legjobb bizonyíték tehát, hogy itt egy valódi, a természet által nyújtott széptőzseről van szó. Ezen nyirfabalzsam egy sajátos 30 évi gyakorlati vegyi eljárás alapján preparáltuk és csak azután jön forgalomba. Ezen folyadék hatása, hogy a bőr felső hámlást lassankint lehámítja és az alatta tisztított bőr fiatal színben és tündésben jön napvilágra, megújítva mindenféle kiütést, seplepet, vörösfoltokat és anyafoltokat, simítja a ráncosbőrt és a himlőhelyeket lassankint teljesen eloszlátja és az arcbőrnek tiszta és egészséges színt kölcsönös. Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 ft 50 kr. A nyirfabalzsam hatásának támogatására Dr. Lengyel Frigyes-féle

Benzoe szappan
ajánlatos. Egy darab ára 50 és 35 kr. Raktáron minden jobb gyógyszerárban. Főraktár Magyarország részére Török József gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12.

Patyi Testvérek Butor-áruháza.

Budapest, kerepesi-út 9/a., földszint és I. emelet, Pannónia szálló mellett.

Nagy választék, kizárólag szilárd hazai gyártmányú asztalos és saját készítményű kárpitozott butorokból, minden versenyt és hirdetett árukat felülmúló olcsó árakon. Teljes lakásberendezések, nyaraló, fürdő- és szálloda-butorzatok 2 évi jótállás és felelősség mellett szállítanak.

Tévedés elkerülése végett közönlük és címünkre figyelni kérjük. Disztes butor-album 1 ft beküldése mellett bérmentve küldetik meg. 8214

Menyasszonyi

selyemkelmék

fehér, fekete és színesek, a jó viselhetőségért jótállólevéllel. Közvetlen elárulása igazi gyári árakon magánosok részére portó- és vámentesen a házhoz szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Melyik színből ohajt Ön mintát?

GRIEDER ADOLF ÉS TSA

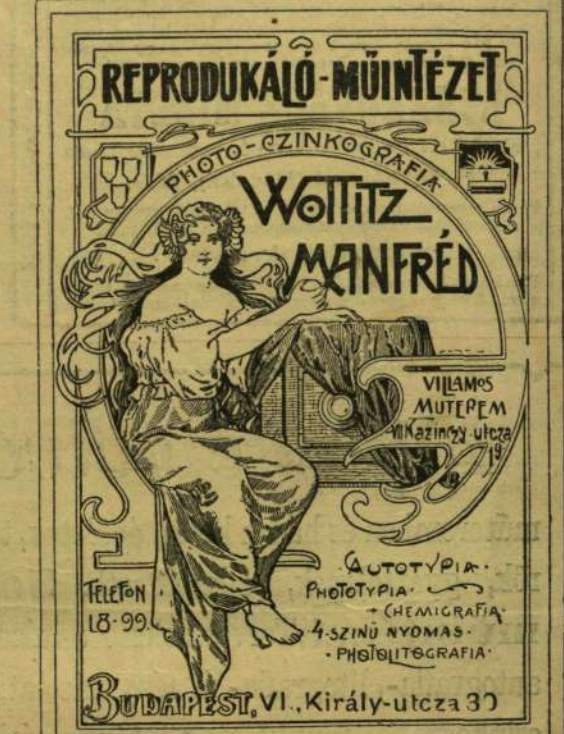
királyi szállítók
selyemkelmé-gyárak szövetsége Zürich. 7782

Alsó-Tátrafüred

gyógyfürdő 1899. 8257

Bátor vagyok azokat, kik a nyarat Alsó-Tátrafüreden tölteni szándékoznak, tisztelettel figyelmeztetni, méltóztassanak a lakás megrendelése iránt mentől előbb intézkedni, hogy a kívánt lakás kijelölése és fentartása körül akadályok elő ne fordulhassanak.
Földvilágosítással készséggel szolgál és fürdőleírást szívesen küld
HORTI VALÉR
igazgató.

Posta és távirat cím: Alsó-Tátrafüred.

BUDAPEST, VI., Király-utca 37

Astójerországi es.kir.helytartóság által 39864. számmal engedélyezett

Háztartási pensionátust,

összeköve magán-tási és nevelőintézettel leányok számára Gráczban.
Az intézet célja: Az iskolából kikerült leányokat derek gazdasszonyokká nevelni és alapos előkészítéssel ellátni esélyes életútra lépéshez. Elméleti és gyakorlati háztartást. Tudományos előadások, nyelvek és zene. Fehérnemű varrás, kalapdíszítés, ruhakészítés. Lakásművelés gondozás és felügyelet. Saját kert termesztéssel. Fürdők a házban. Bővel felvilágosítás és munkatervvel díjmentesen szolgál **CYBULZ SOPHIA**, cs. és kir. örmagy ügyve Grácz, Humboldtstrasse 3.H. 8259

Czimbalmok.

Legújabb erős acél-szerkezettel, remek szép hanggal részlet fizetésre is kaphatók. — Mindennemű hangszerek u. m. hegedű, fuvola, harmonika stb.

Képes árjegyzéket kúld-natra ingyen küldök.

Mogyoróssy Gyula

magyar hangszer-ipar telepe 8212
BUDAPEST, VIII. ker. Kerepesi-út 71.

26. SZÁM. 1899.

BUDAPEST, JUNIUS 25.

46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és (egyen évre 12 ft) POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt (félévre — 6

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (egyen évre 8 ft) (félévre — 4

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (egyen évre 5. —) (félévre — 2.50

Külföldi előfizetéseknél a postaiag meghatározott viteldi is csatolandó.

JOVANOVSICS JÁNOS.

ZMÁJ-JOVANOVSICS JÁNOS, a szerbek legnagyobb költője írói föllépésének ötvenedik évfordulóját üli meg e napokban Zágrábban. Jovanovics, vagy mint a szerbek gyermekkorától fogva nevezni szokták, Kis János, 1833 november 23-án született Újvidéken tekintélyes, előkelő régi magyar nemes családból. Női ágon közeli rokona a szerb királyi családnak. Atyja Újvidék város tanácsosa, majd polgármestere volt. A kis Jovanovics János már alig hét éves korában kezdett verseket csinálni, melyeket egy bekötött könyvecskebe irogatott e cím alatt: „Egy fiatal versíró vén dalai.”

Gimnáziumi tanulmányait Újvidéken, Halason és Pozsonyban, a jog- és államtudományokat a pesti, prágai és bécsi egyetemeken végezte. Tanulmányai bevégezése után 1861-ben Újvidék

szab. kir. város aljegyzőjének választották meg egyhangúlag, de erről a tisztségről csakhamar lemondott, költői lelke nem tudván megbartkozni a hivatali élet nyúgével. 1863-ban az akkoriban Budapesten székelő, s a Tököl-féle ösztöndíjat és nevelési alapítványt kezelő szerb „Matica” irodalmi társulat által megválasztván a Tököl-intézet igazgatójának, egy-szersmind beiratkozott az egyetemre orvostanhallgatónak, és a doktori oklevél elnyerése után 1870-ben Újvidéken, majd Pancesován, Karlóczán, Ó-Futakon, Bécsben, Kamenicán, és végre Belgrádban, mint gyakorló orvos működött. Jelenleg állandóan Zágrábban tartózkodik, hol a „Neven” (Repkény) című ifjúsági lapot szerkeszti, mint egyúttal a legjobb szerb ifjúsági író és költő, a miért is rendszeren Csika Jóna, vagy Csika-Zmájová-nak (János bácsinak) nevezik. A Zmáj előnév pedig onnan ragadt rája, hogy egy „Zmáj” (Sárkány) című élelaptop szerkesztett.

Irodalmi működése 1849-ben kezdődik a „Tavaszi regg” című dallal, mely elé elég jellemzően Hanekov orosz költőtől ezt a merész jelszót helyezte: „Megálmod-

tam, hogy költő leszek.” Az ezentúl különböző szépirodalmi lapokban megjelent szerelmi, hazafias, humoros és satirikus dalai, de kiválólag egészséges humora, csakhamar a szerb olvasókörönség legkedvesebb költőjévé tették. Mint ilyen szerkeszté a „Komaracz” (Szunyog), „Zmáj” (Sárkány), utána a „Zsizsa” (Szikra) és végre a „Sztarnáli” (Kis okosdi) című humorisztikus lapokat, és a „Javor” (Jávorfa) nevű szépirodalmi közlőnyt.

1857-ben jelent meg tőle szerb fordításban Arany Toldija, majd Toldi estje, Murány ost-roma, Toldi szerelme, Petőfi János vitze, Madách Ember Tragédiája, melyeknek nemcsak tartalmi, hanem alaki tekintetben is hű áttűt-tésével tökéletes műfordítását adta. E fordításairól maga Arany János is igen méltánylólag nyilatkozott Jovanovics-hoz írt levelében.

Ezen műfordításaival szerzett érdemeit a

Kisfaludy-Társaság azzal jutalmazta meg, hogy előbb kül-, majd levelező-tagjának választotta. Irodalmi működésének 25-ik évfordulóját 1874 november 1-én ünnepelték meg Újvidéken mind a szerb, mind a magyar közönség élénk részvéte mellett. 1889-ben a szerbek e jeles költőjét, írói föllépésének negyvenedik évfordulója alkalmából, külön az ő írói munkásságának ismertetésére és iránta való tisztelete kifejezésére szánt üléshen ünnepelte a Kisfaludy-Társaság, melynek elnöke, Gyulai Pál e szép szavakkal zárta be az ünnepélyes ülést: „Lelje tovább is vigaszt a költészetben, enyhítse se-beit az a koszorú, melyet a szerb nemzet oly lelkesedve nyújtott neki a fogadja el egyszerűsmind a mi őszinte méltánylatunk szerény füzérét is magyarból való jeles műfordításaiért. Legyen e nap örökké emlékezetes reá és reánk nézve. Éltesse az Isten sokáig a szerb költészet dicsőségére s tartsa meg tovább is érdeklődését, részvétét, szeretetét a magyar költészet iránt. Még egyszer üdvözlöm őt a Kisfaludy-Társaság nevében. Éljen Jovanovics János!”

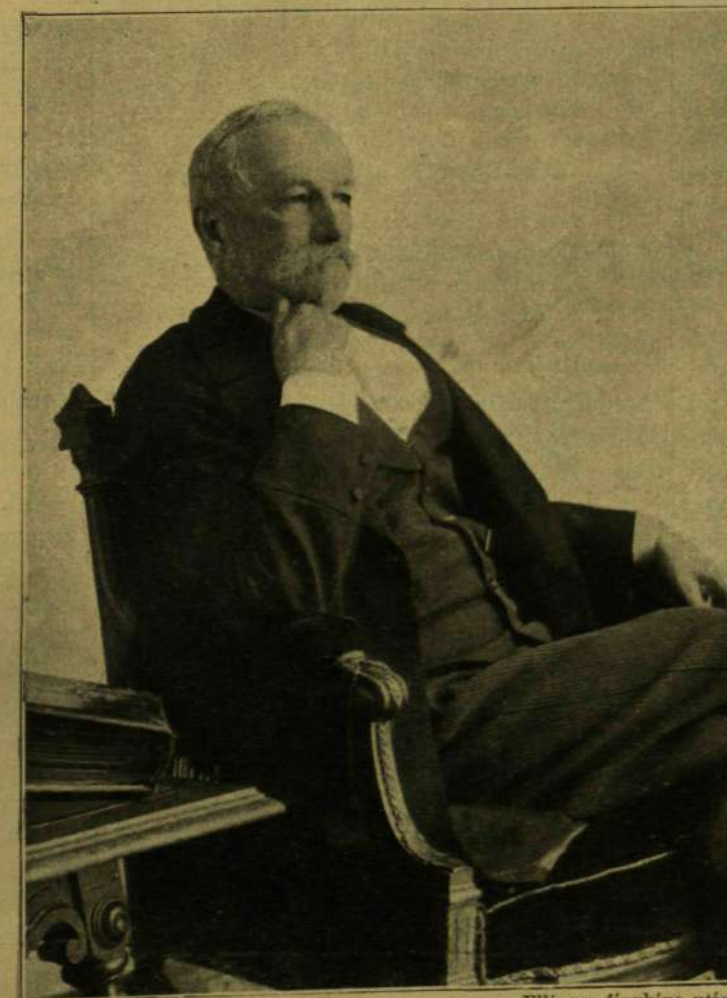
A millenári esztendőben a buda-pesti kir. magyar tudományegyetem tiszteletbeli doktori oklevéllel tisztelte meg a költőt. Jovanovics valódi költő, Isten kegyelméből, szíve szerint. Mily egyszerű hangon, mily természetességgel, megkapó bájjal, igazi üdéséggel mondja el, miként keletkezik nála a dal:

„Kérde, kedves, mikor irtam Sorjában e dalokat?
Létre hozta egy futó percz
És egy röpke gondolat.

Mint a fa, a szívem olyan,
Rajt' virágként csüng a dal,
Hogy lehulljon, elegendő
Egy mosoly, vagy egy sohaj.

Nem tudom én, hogy mi késztet,
Bánat, gyönyör, szerelem?
Csak azt tudom, hogy utánok
Könnyebbé lett a szívem!”

Jovanovics a szerelemnek ép oly édesszavú, mint nemes érzésű költője; a szív gerjedelmeinek egyszerű és őszinte tolmácsa. Szerelmi

JOVANOVSICS JÁNOS.

Ellinger fényképe után.